

PROLETAREC

Glasilò Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 990.

CHICAGO, ILL., 2. SEPTEMBRA (SEPTEMBER 2), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

VATIKAN IN NJEGOVA NEKRŠČANSKA POLITIKA.

Politika krščanskih držav ni prav nič v soglasju s krščanstvom, o kakršnem nam pripovedujejo o božičnih in velikonočnih praznikih ter v bibliji. Politika krščanskih vladarjev je bila v tem smislu vedno nekrščanska, a vzlic temu je bila deležna papeževoga blagoslova.

Krščanstvo, kot ga predstavlja katoliška cerkev, je strogo "posvetno" krščanstvo. Vatikan, ki je sedež svete stolice, je obdan z večjim sijajem in pompom kot katerikoli dvor na svetu, ne le v sedanji dobi, ampak tudi v prošlosti. Nikjer ni udomačenih toliko dvornih ceremonijalnosti kakor v Vatikanu. Veliko se je v tej cerkvi spremenilo od časa, ko je umrl nekje v rimskih katakombah ali kjerkoli že sveti Peter, pa do časa, ko drži žezlo božjega namestnika na zemlji sedanji sveti oče.

Katoliška cerkev kakršna je, je cerkev posvetnjaštva in ceremonij. Ko je prenehala biti cerkev potlačenih in ubogih, je pričela zidati svojo moč na "minljivosti tega sveta". L. 754 je prvič postala tudi teritorialna država. Papež je namreč dobil v svojo posest gotove province, in svoje posvetno kraljestvo je večal z novimi teritoriji, ki jih je dobival na enak način kakor drugi vladarji. Nad drugimi katoliškimi deželami je papizem vladal indirektno, ali vladal jih je. Zgodovina nam nudi v tem oziru zelo zanimiva poglavja.

Leta 1870 je papeštvo izgubilo državo. Rim so osvojili pristaši sedanje italijanske dinastije in zedinjenja Italije, sveti oče pa je postal "jetnik". Od tistega časa je takratni papež razglasil pravilo, da je bilo sveti stolici posvetno kraljestvo krivično ukradeno, da zahteva cerkev svoje nazaj, in dokler se krivica ne popravi, dotelej papež ostane jetnik v Vatikanu. Vatikan je njegov, Italija ni. In šele ko Italija zopet postane njegova, bo osvobojen jetniških zidov Vatikana.

To se najbrž ne dogodi. Teško, da bi bilo italijansko ljudstvo še kedaj pri volji izročiti moč vladanja predstavniku cerkve, ki trdi, da so posvetne reči v pogubo človeški duši. Vatikan, to je, papeževa diplomacija, še vedno smatra, da je on edini legalni lastnik Rima in velikega dela teritorija, ki predstavlja današnjo Ita-

lijo. Italijani, ki so, kar se vere tiče, vsi katoliško vzgojeni, so pa veliko bolj "navdušeni" za posvetnega Mussolinija kakor za starodavno stolico svetega Petra. In tako je Vatikan v vednih zagatah. Igrati večnega jetnika za papeža ni prijetno in je neumno ob enem. Vatikanska diplomacija to ve, a je nerodno "lomiti" tradicijo. Velikokrat so se poslednja leta pojavili glasovi, da se bo Vatikan pobotal s Kvirinalom. Kvirinal je namreč palača današnje italijanske dinastije. Preje, to je do leta 1870, je bila papeževa last. Italijanska kraljevska družina je ravno toliko pobožna kakor papež in njegov dvor. Sedaj le navidezen spor je za oboje neprijeten.

Katoliška cerkev v Italiji, kakor jo predstavlja Vatikan, ni zatirana, ampak protežirana. Mussolinijev režim skuša napraviti iz nekdanje papeževe Italije strogo klerikalno državo, toda klerikalno v mejah fašizma. Iz Vatikana pa prihajajo od časa do časa "indirektni" glasovi, da sveti oče vsaki čas preneha biti vatikanski jetnik, ker je sporazum z italijanskim kraljem in vlado blizu. Fašistična vlada je zopet vpeljala "veronauk" v ljudske šole. Vspostavila je razpelo v sodne dvorane in dala mnoge druge koncesije cerkvi. A tudi Italija ima dve katoliški cerkvi: eno predstavlja Vatikan, drugo je predstavljala katoliška ljudska stranka pod vodstvom duhovnika Sturzo. Na ljubo fašistični vladi je papež pomagal zatreti katoliško ljudsko stranko in odobril "prostovoljno" deportacijo katoliških ljudskih voditeljev, ki žive danes v "tujih" deželah. Italijanski fašizem je katoliško ljudsko stranko v Italiji brutalno zatrl. Razbijal je njene shode, vprizarjal atentate na njene predstavnike, "onečaščal" cerkvene ceremonije ako so imele protifašistični pečat, Mussolini pa je naznanil božjemu namestniku na zemlji: Onemogočil bom katoliško cerkev v Italiji, ako ne bo na moji strani. Če pa odobri moj režim, tedaj ji bom dal mnoge koncesije.

Papež ni dolgo pomišljal. Izrekel se je proti katoliški L J U D S K I stranki in s p r e j e l Mussolinijevo protežijo za Mussolinijevo k a t o l i č a n s t v o.

Posvetni katolicizem papeževe stolice se je odločil za Mussolinija in proti interesom katoli-

škega in drugega ljudstva v Italiji. Njegovo politiko raznarodovanja jugoslovanskih in nemških katoličanov v mejah Italije podpira molče, toda jo podpira. Ljudje, ki so na čelu italijanske vlade, so bili preje zloglasni svobodomisleci, a danes so papeževci nekrščanske sorte.

Katoliška cerkev se ni pognala za interese katoliškega ljudstva v Italiji, ki jih je in jih ogroža fašizem, pač pa se je udinjala za deklo fašizmu.

Ista cerkev se je z vsem svojim aparatom udinjala ameriškemu Wall Streetu v njegovem prizadevanju ohraniti republiko Mehiko in 12.000.000 njenega katoliškega in nekatoliškega prebivalstva v suženjstvu carju profitu.

Kako je v Rusiji?

Glede Rusije se včasih objavljajo v "svetovnem" časopisju naravnost smešna poročila. Sicer so se stvari zadnje dve leti nekoliko izboljšale, a še vedno je veliko učenih ljudi (ki nikoli ne pogledajo drugega kakor svoj "izbran" kapitalistični dnevnik) pod vtisom, da je Rusija dežela bradatih boljševikov in misterijoznosti. Eden ali drugi teh prominentnih "učenjakov" obiše Rusijo. Ko prestopi mejo, se prvič začudi. Namesto bradatih boljševikov naleti na uslužbenca v hotelih, vlakih itd., ki so ravno tako prijazni (morajo biti) kakor so v Berlinu, New Yorku in Londonu. Za napitnino se enako globoko poklonijo. Pride v Leningrad, in potem v Moskvo, toda na nobenem javnem trgu ne vidi vislic in visečih obešencev, ampak povsod srečava ljudi, ki hite po svojem poslu, ali pa iščejo posel. Vidi policaje in berače, kakor povsod na svetu, dobro in slabo oblečene ljudi, delavce in gospode, kmetice in dame — kakor po vseh mestih na svetu. Kje je Rusija, o kateri sem čital v svojem "svetovnem" listu, se vprašuje učeni, prominentni potnik, spremljevalci, postrežki in drugi pa se mu smehljajo. Peljejo ga iz hotela kjer ima stanovanje in mu razkažejo zanimivosti. Predstavijo mu, ako je dovolj "vpliven", nekatere nižje uradnike, ki z njim izredno prijazno kramljajo. Učeni mož se čudi. Nikjer ne vidi bodal, nikjer neobritih, umazanih, okrvavljenih, ušvih boljševiških rabljev. Ko je v Moskvi tri dni, poda izjavo: Ni je dežele na svetu nad Rusijo! Ni ga idealnejšega kraja! Rusija, nosilka pravičnosti, nosilka svobode orientu, resnična predstavница krščanstva!!

Reporterji telegrafirajo to čudno dognanje na vse strani, in "svetovni" časopisi ga priobčijo. Drugi dan ga uredniki komentirajo z editoriali. In ves svet se podira raditega. Oziroma, se ne podira, toda besede skačejo druga na drugo.

Nedavno je bil v Rusiji Sherwood Eddy, član mednarodnega odbora Young Men's Christian association. To je ameriška ustanova, zelo bogata, podpirana po ameriških kapitalistih, neglede na versko pripadnost. Mr. Sherwood Eddy je prišel v Moskvo, jo ogledoval in se čudil. Nikoli ni čital nič drugega kakor stodstotne patriotične liste v Ameriki in Angliji, nikoli ni verjel drugemu kakor "svetovnim" dnevnikom v New Yorku, Chicagu in Londonu, a ker ima denar in je svoje življenje posvetil delu "za krščansko povzdigo ljudstev", se je napolnil tudi v Rusijo. In čudil se je, kakor se čudi vsakdo, ki sprejema za resnico samo tisto, kar mu prinašajo "prominentni, zanesljivi listi". Rusi so kmalu videli s kom imajo opravka, pa so pobožnega možiceljna izrabili za svojo reklamo. Bili so z njim prijaznejši kakor s povprečnim potnikom, vodili so ga naokoli, mu tolmačili svojo politiko in hvalili svojo deželo, — vse v redu in prav. Mislili so si: Eddy je član mednarodnega odbora najmogočnejše krščanske ustanove te vrste. Podal bo statement, in časopisje v Ameriki ga bo publiciralo, mi pa se bomo smejali.

Mr. Eddy je res izdal statement, v katerem je dejal, da si svet Rusijo napačno predstavlja (on misli, da jo vsakdo gleda z očmi čikaške Tribune kakor jo on), da je Rusija edino upanje krščanstva, da je Rusija edini žarek v brezbožnem materialističnem svetu in podobne vzdihne.

Uredniki "svetovnih" listov, ki agitirajo za Y. M. C. A., pa se zgražajo. Kapitalisti, ki prispevajo za to "krščansko" zavetje milijone na leto, so jim sekundirali, a Mr. Eddy molči, četudi je obljubil, da bo on s svojo komisijo ki je bila z njim v Rusiji izposloval ameriško priznanje sovjetske Rusije. Eddy je naiven, kakor je naiven vsakdo, ki je za "duševno hrano" odvisen samo od "priznanega" svetovnega časopisja.

Trinajst milijonov podpore eni univerzi v dveh letih.

University of Chicago (čikaška univerza) je dobila v teku dveh let nad trinajst milijonov dolarjev podpore. Njen glavni podpornik je John D. Rockefeller, z drugimi besedami, Standard Oil Co.

Univerze, katere so odvisne za existenco od trustov, so tudi duhovno, ne samo gospodarsko, pod njihovo kontrolo. Kapitalistični interesi podpirajo šolstvo v svojem interesu z denarjem, ki ga izžemajo iz ljudstva. A le malo ljudstva se briga za izobrazbo ki bi njemu koristila, zato je kapitalističnim politikom lahko voditi kapitalistično politiko s pomočjo ljudstva in voditeljev ki so izobraženi po željah kapitalističnih interesov.

Kaj čitate? Kaj mislite? Če ne mislite sami, kdo misli za vas?

Mednarodno delavstvo za svojo obrambo.

Delavske čete za protektiranje delavskega gibanja.

Dr. Otto Bauer, avstrijski socialistični mislec, teoretik, voditelj socialističnega poslanskega kluba v državnem zboru, splošno znan v svetovnem delavskem gibanju, je na ustanovnem sestanku mednarodne obrambe proti fašizmu, ki je imela svoj kongres meseca julija na Dunaju dejal v imenu socialistične delavske internacionale, da zasleduje socialna demokracija miren razvoj, da pa se bo proti organizacijam nasilja kakršne so fašistične borila z vsemi sredstvi, kadar potrebno, tudi s silo. Njegov govor tu priobčujemo.

Sodrug, pozdravljam vas v imenu socialistične delavske internacionale, in kakor jaz, tako ste vi prepričani, da ta pozdrav ni brezpomembna formalnost. Zbrali ste se tukaj iz raznih dežel, in internacionala vas pozdravlja.

Milijoni, ki so videli razmesarjena trupla na evropskih bojiščih, se po zaključenju krvave tragedije niso vrnili domov z željo nadaljevati z nasilji. Vrnili so se na svoje domove prepričani, da je bila krvava drama brutalna, da so padli milijoni, ki bi lahko živeli. Vrnili so se prepričani, da je življenje vsakega človeka pravica, ki jo je treba varovati in zato so tisti milijoni ljudi ki so se vrnili z bojišč prinesli s seboj misel, da je treba družbo preurediti, preurediti jo tako, da se taka klanja ne bodo nikoli več dogodila; ne da bi mislili odpraviti boje, ampak videli so, da so vojne katastrofalne za vse človeštvo. Konflikti, ki bi nastajali v bodoče, naj bi bili boj razuma z razumom, ne pa brutalne sile z brutalno silo.

To je bilo jedro revolucije, ki je vrgla dinastije Romanovcev, Habsburžanov in Hohenzollerncev, tri dinastije treh mogočnih militarističnih aparatov.

Mi vsi vemo, da demokracija v svojem početku ni nič drugega kakor nova forma razredne buržvazne vlade. Toda ta razredna nadvlada buržvazije v demokraciji ne sloni na političnih privilegijih, pač pa na dejstvu, da je buržvazija vsled svojih tradicij, s svojo ekonomsko silo, s svojo cerkvijo in svojim časopisjem še vedno v stanju imeti velike ljudske množice duhovno pod svojim vplivom. Zato je izgledalo, da bomo duševno temo, neznanje množic, z lahkoto porazili s svojimi intelektualnimi orožji, da bomo z enostavno umsko propagando osvobodili ljudske množice tega vpliva in priborili moč vlade delavskemu razredu ne s krvolitjem, ampak z močjo razuma, z duhovnim spopadom človeka s človekom. In ko je delavsko ljudstvo še gojilo tako upanje, se je pojavila reakcija v deželi za deželo in pokazala, kako stoje kapitalisti napram demokraciji.

Stali smo ob grobu Matteottija, ob grobovih

vseh tistih, ki jih je pomoril italijanski fašizem; ob grobovih Szomogyja in Bascota, ob grobovih tisočev, ki so umrli v ječah, jetniških taborih in na vislicah Hortyjevega terorističnega režima; ob grobovih sodrugov, katere so pomorili nemški hakenkreuzlerji; in tukaj v Avstriji ob grobovih Muellerja, Birneckerja in Stilla. Videli smo vse te umore in šli skozi velike preizkušnje. Da, naša želja je boriti se z intelektualnimi sredstvi, toda kakšne koristi je uma svitli meč človeku, ki ga dan na dan grabi za vrat banditska roka reakcije? Da, mi resnično želimo zgraditi nov svet v miru. Toda kaj koristi, če pa nas hlapci reakcije dnevno naskakujejo in nam izbijajo iz rok zidarska orodja? In tako se je ustalila ideja: Mi moramo voditi borbo razuma proti reakciji samo tedaj, ako ga protektira in straži fizična sila.

Delavski razred vsake dežele ima izkušnje, da so kapitalisti lojalni demokraciji samo toliko časa, dokler večina ljudstva glasuje za kapitalistične interese. Kakor hitro pa spozna, da demokracija ogrožava njihove interese in postane nevarna njihovi vladi, tedaj se buržvazija nasloni popolnoma na brutalno silo, da si ohrani oblast. Mar nismo videli te dni, v dneh junških bojev angleških premogarjev, kako se je celo v deželi starodavne demokracije nagnil kapitalizem k fašizmu takoj ko je videl, da preti nevarnost njegovim interesom?

Ko bomo šli jutri po Ringu, ne bomo igrali vojake, kajti to kar delamo ni igra, pač pa čisto resna stvar, tako resna, da nam je sveta.

Naša obramba znači zaobljubo, da bomo pazili na sovražnike, zato da bo delavski pokret lahko delal intelektualno naprej in gradil novo družbo s sredstvi razuma, ne da bi bil v nevarnosti pred zavratnimi napadi fizične sile brutalnih banditov; zaobljubljuje se, da bo stražila delavski pokret v tem socialističnem mestu, da bo lahko nemoteno delal za gospodarsko rekonstrukcijo, varen pred fizično silo fašističnih in monarhističnih tolpa; obljubljuje učiti našo mladino, da tisti, ki ni pripravljen živeti in delati za svobodo, če potreba, tudi umreti zanjo, ni vreden svobode; obljubljuje nadaljevati z ogromnim delom, katerega so prošli dnevi velikih manifestacij v tem mestu tako gloriozno osvetlili; nadaljevati z delom ne v znamenju mlačne neodločnosti, ki bi edino prinesla nesrečo delavstvu, ampak z determinacijo, ne popustiti nasprotniku niti košček zemlje ki smo jo osvojili; protektirati glavno delavsko armado, ki se pomika naprej pri delu za novo družbo s svojimi metodami, to je zgodovinska naloga delavskih obrambnih oddelkov.

Socialistična delavska internacionala jih smatra za velevažen element v razredni borbi, in delavske obrambne čete so del naše internacionalne. Služile ji bodo ker služijo delavstvu, in v tem, da so ustanovljene za protektiranje našega konstruktivnega dela, je njihov veliki pomen.

Sodrug, delavski razred, organiziran v internacionali, je sila razuma, sila konstruktivnega dela, in tudi fizična sila, ki jo bo rabil za protektiranje svojega dela pred sovražno fizično silo vselej kadar bo potrebno.

Živela internacionala!

K. S. K. J. proti mehiškemu ljudstvu.

Že dolgo dobo se mehiško ljudstvo bori proti krvosesom, ki so zapopadeni v inozemskih trustih, pred vsem onih v Zedinjenih državah, in proti domačim izkoriščevalcem. Ali pijavke nočejo prestati piti kri mehiških peonov. Profit jim je najsvetejše načelo. Dolgo so se borile odprto zanj, a ko so spoznale, da je treba podvzeti drugačne metode, so se skrile pod masko — rimsko katoliške cerkve. 25.000 katoliških duhovnikov v Mehiki je na "stavki" z namenom, da naščujejo verno ljudstvo proti vladi, ki štiti ljudske interese. Če bi šli kapitalistični in fevdalni interesi v Mehiki v odprto borbo za privatno lastnino, bi bila igra vsakemu, še tako nevednemu mehiškemu državljanu vidna. Zato so se skrili pod masko zakramentov. Ne spovedujejo, ne dajejo odveze, ne krščujejo in ne izvršujejo poročnih ceremonij. Odvzemanje verskih obredov pa vzruja pobožne ljudi v deželi pobožnega, potlačena prebivalstva.

Mehiško ljudstvo je bilo gospodarsko podjarmljeno kakor nobeno drugo na svetu. Mehiška naravna bogastva, mehiška zemlja in mehiška oblast je bila do pred desetletjem popolnoma posest interesov, ki niso imeli ničesar skupnega z interesi mehiškega ljudstva. Revolucija je situacijo spremenila v toliko, da je oblast prešla v roke stranke, ki hoče vrniti Mehiko Mehikancem. Katoliška cerkev ji v interesu mednarodnega imperializma in v svojem interesu nasprotuje. Boj traja že leta, poslednje tedne pa je prišel do vrhunca in v nekaterih krajih ima značaj civilne vojne.

Ves civiliziran svet simpatizira z junaško skupino mehiških socialistov, ki se bori za osvoboditev Mehike zunanjih in notranjih zaslužnjevalcev. Proti nji je mednarodni kapitalizem, ki je to pot pognal v ospredje borbe katoliško cerkev v Mehiki. Organizacija Kolumbovih vitezov zahteva od vlade Zedinjenih držav, da intervira v Mehiki v prilog katoliške cerkve, potem pa našteva, kako brutalno postopajo mehiške oblasti proti ameriškemu državljanom v Mehiki, in

kako uničujejo njihovo imovino. Dolžnost te dežele je, pravi zahteva konvencije Kolumbovih vitezov, da intervira v tem sporu, neglede kakšnih korakov se je treba poslužiti za uveljavljenje pravic ameriških državljanov v sosedni Mehiki.

Coolidge, oziroma državni tajnik Kellogg jim je odgovoril, da se ameriškemu državljanom v Mehiki ne godi prehudo, kar pa se tiče spora med Callesovim kabinetom in Vatikanom, je pa to stvar prizadetih strank, oziroma notranja zadeva mehiške republike. Tega mnenja so tudi protestantske sekte v Ameriki, ki tvorijo ogromno večino prebivalstva, protestantski škofje v Mehiki in framazonske lože v Mehiki.

Kranjska Slovenska Katoliška Jednota je slepa pred resnico in vsled tega se je nenamena osmešila pred svetom. Dne 16. avgusta je pričela s svojo konvencijo v Pittsburghu, Pa. Eden prvih njenih sklepov je bil, da je poslala ameriški vladi zahtevo, da naj intervira v Mehiki v prilog Vatikanu in v prid "privatne lastnine" ameriških državljanov v Mehiki.

Sodrug John Langerholz iz West Newtona, Pa., je zasledoval delo te konvencije in njene mahinacije. V pismu z dne 24. avgusta nam pošilja izrek iz dnevnika "The Pittsburgh Sun", ki o tej konvenciji poroča med drugim:

SLOVENIAN CATHOLICS DECRY MEXICAN ACTION

The Carniolian Slovenian Catholic Union, in triennial convention at Slovenian Hall, Fifty-seventh street, yesterday adopted resolutions decrying the action of Mexico in its attitude toward Catholics and asking the President of the United States to intervene where property rights have been violated. A copy of the resolution has been forwarded to the secretary of state at Washington.

Kranjska Slovenska Katoliška Jednota je torej sprejela resolucijo, s katero zahteva od ameriške vlade intervencijo v Mehiki za protektiranje katoliške cerkve v Mehiki (kateri se ne godi nobena krivica), in za protektiranje privatne svojine.

Katoliška organizacija kot je KSKJ., je potom svoje konvencije, katero so kontrolirali duhovniki, zahtevala, da se protektira v Mehiki privatna svojina "tujcev".

Vprašamo prečastite duhovnike, koliko ameriških Slovencev je prizadetih v "atentatih" mehiške vlade na "privatno svojino"? Duhovniki kakor so Rev. Zakrajšek, Oman, Černe, Čverčko, Trunk in drugi, so bili na pittsburghski konvenciji KSKJ. Prosimo jih, da pojasnijo članstvu KSKJ., koliko je privatna svojina Slovencev na škodi vsled postav, ki jih je sprejela mehiška zbornica proti mednarodnim kapitalističnim kombinacijam?

Na slavni glavni odbor KSKJ., kakor na delegate njene zadnje konvencije, posebno na duhovne gospode, so naslovljena tudi sledeča vprašanja:

Čemu ni KSKJ. nikoli protestirala proti fašističnemu režimu v Italiji, ki je z najbrutalnejšo silo zatrl katoliško ljudsko stranko, njenega voditelja pa izgnal iz dežele s pomočjo Vatikana?

Čemu KSKJ. ne protestira proti Vatikanu, ki solidarno s fašističnim režimom uvaja raznarodovalno politiko v slovenskem delu Julijske Krajine ne samo v ljudski šoli ampak tudi v cerkvi?

Ali KSKJ. to politiko Vatikana in Mussolinija odobrava? Čemu je šla njena konvencija molče preko dejstva, da se slovenske katoliške učitelje in duhovnike meče na cesto, ali pa v najzakotnejše vasi, njihova mesta pa so dobili duhovniki italijanske narodnosti, ki ne razumejo slovenščine in so poslani med Slovence z namenom, da zasade Mussolinijevo poitaljančevanje med slovensko in hrvaško prebivalstvo na Primorskem, in da oglašajo slavo Mussolinijevega krvništva?

Ali je KSKJ., ki je 85% organizacija industrialnega delavstva, padla res tako nizko, da se jo lahko izrablja za interese Wall Streeta in za Mussolinijev fašizem?

Ali imajo gospodje, ki gospodarijo nad KSKJ., toliko poguma, da bodo odgovorili na ta vprašanja?

KSKJ. mora biti samo dvoje: ali organizacija delavskega ljudstva za ljudstvo, ali pa organizacija, ki služi kapitalizmu. Tretje poti ni. S konvencijo v Pittsburgu je ponovno pokazala, da je popolnoma na strani kapitalizma in njegove propagande, in je vsled tega čisto pozabila na nauke Odrešenika, ki je učil, da izkoriščanje človeka po človeku ni krščanstvo, ali vsaj nekaj podobnega, če se pisec tega članka pravilno spominja "krščanskega nauka".

Fašisti in protifašisti—ali nekaj o junaštvu.

"D.S." je pred par tedni konstatirala, da francoskim socialistom ni težko biti proti fašistom v Italiji, in da socialistični župan mesta Brest v Franciji lahko razkazuje svoje junaštvo proti poveljnikom Mussolinijeve flote, ki je dospela v Brest, da pa v Italiji med socialisti ni takih junakov.

Nekaj podobnega je izrekel dne 25. avgusta v New Yorku Mr. Ullman, katerega je vposlil za svojega *manidžerja* pokojni filmski igralec Valentino. Ko je slednji ležal na mrtvaškem odru, so drugi dan prišli "fašisti" in sporočili neumnemu Ullmanu, da reprezentirajo Mussolinijevo Italijo in da so poslani za častno stražo mrtvemu igralcu. Prišlo jih je šest, ki se bi imeli vrstiti po dva in dva vsake dve ure. Ullman je fašistične črnosrajčnike ogledal in ker so se

mu dopadli, je rekel "*alright*, stražili boste." Drugi dan so protestirali protifašisti in navedli za vzrok protesta, da Valentino ni bil fašist, da se bi v Ameriki ne smelo izrabljati mrtvih Italijanov za fašistično propagando, in da če Mr. Ullman ne odreče privilegija fašističnim stražnikom, naj bo on odgovoren za posledice. Šel je na policijo, ki mu je iz prijaznosti zastražila fašistične stražnike ob rakvi "perfektnega filmskega ljubimca".

Mr. Ullmana so potem v nekaterih listih kritizirali, in on je v svojo obrambo podal izjavo, da je fašizem predstavnik Italije; da so fašisti edini resnični izraz moderne Italije; da protifašistov v Italiji ni, in radi tega morebitni "protifašisti" v Ameriki nimajo pravice biti proti fašizmu v Italiji. Ker smo navajeni na zanimivosti, nas ta ni posebno iznenadila, posebno zato ne, ker jo je iznašel človek, ki je naučen na "filmske" zanimivosti.

Iz smrti perfektnega filmskega ljubimca so Ullman in njegovi fašisti napravili "perfektno" komedijo, tako perfektno, da so morali truplo pokojnika zakleniti v mrtvašnico. Trapasti filmski magnatje so mislili napraviti velikansko reklamo zase na račun veseljaka, ki je veseljačiti prerano končal, a se jim ni posrečilo. Iz te čudne pogrebne svečanosti se je razvil cirkuški škandal, in Mr. Ullman je zvrnil krivdo na *mob*, kar v slovenščini pomeni *drhal*. Ampak to je zadeva gospode, ki kuje milijone s svojimi filmskimi "zvezdami" in "igrami" na stroške drhali. Gre se tukaj le zato, ali je v Italiji kaj protifašistov ali jih ni.

Mr. Ullman, "javna" oseba, izjavlja, da jih ni in zato jih tudi v Ameriki ne sme biti. Fašisti kajpada smejo biti.

Nekaj dni pred to novostjo so listi poročali o preganjanju tajnika socialistične stranke italijanskih delavcev, ker je razdajal prvomajski letak. Še prej so poročali o obravnavi proti morilcem socialističnega poslanca Matteotija, ki so bili po dolgem času obsojeni na nekaj mesecev zaporne kazni in skoro takoj zatem "pomišljeni" s kraljevim dekretom. Listi so nadalje poročali, da je Mussolinijev režim proglasil unitarsko socialistično stranko, katere tajnik je bil pokojni Matteoti, za nelegalno; poročali so, da so morala glasila te stranke prenehati, in da so italijanski socialisti ustanovili "podzemne" liste. Nadalje, da se je na mesto z Mussolinijevim dekretom razpuščene unitarske socialistične stranke ustanovila socialistična stranka italijanskih delavcev, katero fašisti zatirajo kolikor jim dopuščajo moči. Pa pride kakšna "D.S." in "manager" kakega filmskega igralca, ter pravi: V Italiji ni protifašistov, v Ameriki pa nimajo pravice nastopati proti fašistom.

V deželi dolarja se dogode mnoga čudesa, ali razkritja kot je Ullmanovo so tudi v Ameriki "izredna" stvar.

Pripovedka o "socialističnem militarizmu".

"G. S." razkriva socialno demokracijo.

Na mednarodni socialistični olimpiadi meseca julija na Dunaju so poleg naših telovadnih skupin korakale tudi delavske obrambne čete. Samo iz Nemčije je bilo 20.000 mož takozvane "Reichsbanner", kateri so si dali za svojo nalogo protektirati republiko proti kajzerizmu in proti fašizmu. Socialna demokracija avstrijske republike ima tisoče delavcev organiziranih v svojih obrambnih četah.

O dunajski olimpiadi smo priobčili par člankov, enega v "Proletarcu" z dne 12. avgusta, v katerem je opisana razlika med sokolsko olimpiado v Pragi, katera je imela popolnoma militaristični značaj, in med delavsko na Dunaju, ki je bila manifestacija bratstva in mednarodne solidarnosti proti vsakršnim nasiljam in diktaturam.

Mednarodna delavska olimpiada na Dunaju ni bila propaganda za šovinizem, za hujskanje ljudstva enih dežel na vojno proti drugim, ampak bila je olimpiada ljudi iz raznih dežel sveta, ki so v tem gibanju radi enega cilja: zgraditi uredbo, v kateri ne bo več vzrokov za vojne, uredbo, v kateri bo človek dostojen človeka.

Mednarodno socialistično gibanje pa se ne sme zamenjati s pacifističnimi nazori tistih, ki pravijo, da ako te nasprotnik udari na eno lice, mu prijazno nastavi še drugega. Ako se bi socialistično gibanje držalo tega reka, bi bilo delavstvo, in kar se tega tiče, socialni razvoj, tam kot je bil v prošlosti. Socialistično delavstvo v Belgiji je povedalo vladodržcem, da se bo ravnalo v svoji borbi po zakonitih določbah, ako se jih bodo držali tudi oni. Če ne, bodo govorile — delavske čete. Enako pravi socialistično delavstvo v Nemčiji, Avstriji in Češkoslovaški. Gre se pred vsem proti fašizmu, kajti kapitalizem bi rad pod masko fašističnih diktatur vladal z dekreti proti delavstvu, ta njegov namen pa je sklenilo evropsko delavstvo za vsako ceno preprečiti.

Uredniku "Glasa Svobode" se ne dopade, da bi se delavstvo spuščalo v boj s silo proti sili. V izdaji svojega lista z dne 10. avgusta je priobčil "članek" pod naslovom "Ne pobijati krivice s krivico", v katerem se zrcali vsa revščina "urednika" ki ne ve za katero bilko bi se prijel. Ne bi ga omenjali, ker niti tisti urednik niti list ki ga urejuje nista vredna da se ju omenja v "Proletarcu", ali omenjamo ju zato, ker želimo pokazati čitateljem vse metode, vsako demagogiranje, ki se ga poslužujejo nasprotniki socialističnega gibanja v višinah in nižinah. "Ne pobijati krivice s krivico", zakliče "urednik", in potem nadaljuje:

Kakor čitamo v enem starokrajških listov, hoče socialistična internacionala, ki je napovedala na svojem predvojnem kongresu v Švici iz ust nemških delegatov vojno vojno, zdaj sama militarizirati svoje člane in ustanoviti posebne bojne organizacije socialističnega delavstva. Vse te priprave se vrše pod firmo proletarske obrambe proti fašizmu. Povodom letošnjega kongresa socialističnega "Schutzbunda" na Dunaju se je vršil tudi sestanek protifašistovskih obrambnih držav. Tega sestanka so se vdeležili poleg zastopnikov drugih držav tudi češki in nemški socialdemokrati iz češkoslovaške republike.

Na kongresu so sklenili ustanoviti v svrhu obrambe proti fašizmu posebno komisijo s sedežem na Dunaju. Ta stalna komisija bo nekakšen generalni štab, ki bo vodil organizacijo delavskih bojnih oddelkov v raznih državah. Za predsednika tiste komisije je bil izvoljen bivši avstrijski socialistični vojni minister Julijus Deutsch. Organ nemških socialdemokratov v češkoslovaški republiki kar naravnost priznava, da je zgodovinska naloga nemških in čeških socialistov ustanoviti rdečo obrambo in militarizirati proletarijat.

Po dolgih in malo čudnih potih je postala socialdemokratična stranka nekaj obesek kapitalističnega sistema. — Na bolniški postelji so padle socialdemokratičnemu bolniku marsikatero kapitalistične muhe v glavo. Začel je premišljati, kako bi bilo če bi se socialdemokracija zopet vrnila v naročje te ali one cerkve. In že je precej močno opaziti to nesrečno smernico med socialdemokrati v Evropi. Bržko pa se je jela socialdemokracija oklepati vere, je krenila na povsem napačno pot, ki jo je privedla med nekdanjo tako osovraženo družbo, med kapitaliste in duhovščino.

To je dovedlo socialdemokracijo do tega, da je sklenila oborožiti svoje sile in tako gojiti militarizem, proti kateremu se je poprej borila s tako vnemo.

Po fašistovskem vzorcu kani preustrojiti svojo nekdanjo samo umsko bojno organizacijo v militaristično silo, ki bo seve po starih imperijalističnih principih morila in ubijala, kakor ubijajo in more vse militaristične ustanove.

S krivico hoče izkoreniniti krivico, z orožjem iztrebiti oboroženi fašizem, ravnati se po krutem svetopisemskem reku: — Zob za zob.

Krvoprelitje je vselej krivično, kadar ga povzroči napadalnost in nasilnost. Tako krvoprelitje je vselej uničujoče, nikoli pa ne ustvarjaajoče.

Kakor smo že parkrat omenili, je socialdemokracija postala neobhodno potrebna ustanova za svrhe imperijalističnega kapitalističnega sistema. Ta sklep socialdemokratičnega kongresa potrjuje našo trditev.

Militarizem je ena najhujših nesreč človeškega rodu. Zato se zlasti pravo svobodomiseltvo bori proti njemu. Tudi socialdemokracija se je, in to pa še z veliko vnemo in tuintam tudi z velikim uspehom.

Ali bržko je socialdemokracija krenila s svoje prave poti, bržko je jela staviti svoje upe v vero in cerkev, bržko je postala potreben obesk imperijalističnega kapitalizma, je pričela misliti na militarizem. Pozabila je mahoma na svojo zgodovino, vrgla uma svetli meč iz rok ter pričela misliti na bajonete in kanone, ki jih ji bodo izdelovali najhujši delavski krvosesi, kapitalisti.

To bojno sredstvo utegne biti uspešno za trenotek, ali vsi takini uspehi so na tako slabih nogah, da so izničeni, ko potegne prva malo hujša sapa.

Krivico izpodbijati s krivico se pravi delati novo krivico. Militarizem je krivica. In ker se hoče social-

demokracija poslužiti tega sredstva, ni več nositeljica tistega resničnega socializma, ki se poteguje pravico za pravičnost.

Neveščiči urednik govori o sestanku protifašistovskih obrambnih držav. Če je to tiskovna pomota, naj jo popravi, kajti na Dunaju ni bilo sestanka protifašistovskih obrambnih držav, ampak sestanek delavskih organizacij, ki so se organizirale v obrambno enoto proti fašizmu in monarhistični-kapitalistični reakciji v centralni in zapadni Evropi.

“Urednik” ni prvi, ki je proglasil smrt socialne demokracije. Eden prvih pa je v razodetju, da se pravo svobodomiselstvo bori proti militarizmu. Celo toliko je “dober”, da priznava tudi nekdanji socialni demokraciji nekaj zasluge za borbo proti militarizmu.

Kaj je “pravo svobodomiselstvo”? V čem je zapopadena njegova moč? Ali je “svobodomiselstvo” stranka?

“Urednik” nesvobodomiselnega “G.S.” tega sam ne ve. Ve le, da smatra sebe za pravega svobodomisleca, in list ki ga urejuje za svetovno svobodomiselno glasilo.

Kot pravi “svobodomislec” mora seveda odreševati človeštvo z napadi na socialiste. Nesrečna socialna demokracija ni imela v svoji sredi svobodomiselnega urednika, da bi jo podučil, pa “je krenila s prave poti in je jela staviti svoje upe v vero in cerkev . . .” In takoj ko so se socialisti uvrstili v procesijo, vzeli križ in romali v cerkev, so se organizirali za militarizem. In takoj ko so se izrekli za militarizem, so svečano naznanili geslo “zob za zob”, nato pa, da bodo krivice odpravljali s krivico. Vse je sedaj narobe, a vse bo zopet lepo in mirno, ko se socialisti odrečejo veri in cerkvi ter se naroče na “Glas Svobode”.

Dotlej bo “G. S.” edini list na svetu, ki bo zastopal ljudstvo in agitiral za ljudske kandidate kakor so bili pokojni predsednik Harding, sedanji predsednik Coolidge, podpredsednik Dawes, senator McKinley, senatorski kandidat Smith itd. itd. “G.S.” je namreč “progresiven” list in je tako progresiral, da more izhajati samo z milostjo tiskarne v kateri je tiskan in z denarno podporo “progresivnih” kandidatov.

Glede strašnega gesla “zob za zob” pa priporočamo čitateljem, naj prečitajo v tej številki govor “Mednarodno delavstvo proti fašizmu”, ki ga je imel znani avstrijski socialistični mislec Otto Bauer. Mimogrede naj še omenimo, da ni Bauer nikoli deloval drugod kot v socialističnih organizacijah, in da ni lazil okrog frančiškanov ter Zottijev, in ni romal v Joliet za urednika h katoliškemu “Slovencu”, kakor je sedanji urednik svobodomiselnega glasila. Ako je torej kdo stavil svoje upe v cerkev, je bil to baš tisti ki je avtor prej citiranega članka. Ni čudno, da meri čevlje drugim po meri svoje noge in jim ponuja pokrivalo, ki je narejeno za njegovo glavo.

Kaj je sloves, ali Eliot in Valentino.

Charles W. Eliot je umrl istočasno kakor Rudolph Valentino. To je dalo ameriškemu svetu priliko izmeriti “sloves”. C. W. Eliot je umrl v starosti 92 let. Skozi šestdeset let je bil vodnik v intelektualnih zadevah ameriškega šolskega sistema. Eliot je svetoval, je argumentiral in dokazoval, in bilo je, kakor je sugestiral. Štirideset let je bil predsednik Harvard univerze, kateri je ustvaril svetoven sloves.

Ko je umrl, je bila vest označena z naslovom ene kolone, medtem ko je vest o smrti ljubimkega filmskega igralca Valentina imela naslov skozi vso stran vsakega pristno ameriškega dnevnika, in to skozi več dni. Profesorji so se čudili in vpraševali, kako je to mogoče. Masa pa je drla pred poslopje *undertekarja*, da vidi svojega ljubljence Rudolfa v rakvi, če ga v življenju ni mogla videti. Videla ga je na platnu v igrah, a želela je videti živega. Prilika ji ni bila dana. Ko je v New Yorku takorekoč nagloma umrl, je nastala vsaj priložnost, da vidi svojega “junaka” mrtvega. Deset, dvajset in petdeset tisoč ljudi se je trlo, da vidi ljubimca, ki je tako magnetično poljubljal na platnu. Ali drhal je drhal, in ker se je obnašala natančno tako kakor se obnaša drhal v filmskih igrah, je bila komedija ogledovanja trupla ustavljena — to je, bedasti masi so zabranili dostop do njenega ljubimca.

Učenjak Eliot pa je ležal na mrtvaškem odru nemoteno. “Največji ameriški ‘educator’ ni imel pred poslopjem v katerem je ležalo njegovo truplo niti malega dela tiste množice, ki je oblegala noč in dan Valentinov mrtvaški parlor. Učenjaki se čudijo in opravičujejo — maso. Imajo vzroke in vedo, zakaj govore v opravičevalnem smislu. Učenjak Eliot ni bil naš učenjak. A bil je učenjak. Bil je mislec za družbo, kakršna je. Branil jo je in zagovarjal. Bil je priznan učenjak, spoštovan, klican vsepovsod. Ko pa je umrl, se je izkazalo, da ga masa niti malo ne pozna, zato ga je Rudolph Valentino popolnoma obsenčil. Zadnji ni veliko študiral, ni bil študiran in ni bil učenjak, ampak navaden veseljak. Bizniška kino-industrija mu je ustvarila sloves, kakršnega ni dosegel v Ameriki doslej noben drug igralec, ne zato da bi bil takega slovesa vreden, ampak, ker se je industriji, ki ga je uslužila — izplačalo.

Razočaranja učenjakov, ki gledajo Eliota in maso, so umljiva in niso. Kajti če ne “učenjaki”, kdo je kriv, da je v tej deželi slavljen kakšen Valentino, Dempsey ali “Babe” Ruth bolj kakor največji učenjaki, ki so človeštvu neizmerno koristili?

SODRUGI, JAČAJTE JUGOSLOVANSKO SOCIALISTIČNO ZVEZO!

Prepiri v družinah — kaj jih povzročajo?

Zanimivo je čitati dnevnik, namreč, če se človek briga za "škandale". Če ga dogodki med poročenci in neporočenci, ki se vrše na posteljah in za stenami, ne zanimajo, če mu ni za poročila o umorih, mu je dolg čas, ker je vse "građivo" prirejeno za ljudi, ki ljubijo ene ali druge vrste "škandale".

Tam nekje je duhovnik umoril ženo, ker je ljubil drugo. (Kajpada gospod duhoven je protestant; če bi bil katoličan, bi lahko ljubil sedaj to, sedaj ono, in k umoru se bi mu ne bilo treba zatekati. Če nisi poročen, nimaš obveznosti. Samo dva ljubavna senzacionalna umora sta se izvršila v krogih katoliške duhovnišćine v enem desetletju. Neki kaplan, ali kar je že bil, je v New Yorku razsekal truplo ženske ki jo je imel rad, ter kose znesel v morje. V Penni pa je neki duhovnik pred par leti ustrelil žensko, a stvar je bila potlačena in ni izzvala pozornosti kakor jo je v New Yorku.) Komaj postane škandal malo "zastaran", že se dogodi par drugih.

Zakon je blagoslovljen, kakor pravi slovenski katoliški župnik Černe, ako je cerkven. Nič ne de, če se pozneje zakonca pobijata, ampak blagoslov za pobijanje mora biti. Civilni zakon, neglede kako ga veže ljubezen, je po nazorih pijanega župnika v Sheboyganu "divji" zakon, "koruzni" zakon. Če pa gresta v cerkev, se tam "izpovesta" in igrata vlogo hinavcev, je vse all-right, kajti Bog je nad njima izrekel svoj blagoslov.

Včasih se moti, in tako imamo "družinske razmere". Najmanj "družinskih razmer" je med tistimi zakonci, ki so civilno poročeni. Z redkimi izjemami se vse družinske tragedije dogajajo med ljudmi, ki so verni člani te ali one krščanske konfesije. Katoliška je najmanj izjema.

Prošli teden so listi prinesli vest, da je premožen farmar George Kunkle, star 54 let, bivajoč v De Kalb county, Ill., ubil svojo ženo, ker ji je branil, "da bi hodila okoli", in nato se še sam ustrelil. Zapuščata dva otroka. Bila je mlajša od njega. Poročila sta se, kakor se poroči mnogo ljudi, "kar tako", a dobila sta cerkven blagoslov, ki pa ni izdal. Preiskava je namreč dognala, da sta se kregala nad petnajst let. Če bi šla narazen, bi ne bilo te tragedije. Tako pa sta se "šonirala" hinavskih ljudi, in končala v tragediji. Ljudje dotičnega okraja pa govore o njima več kakor bi če bi šla narazen pred 14 leti, ko sta spoznala, da ne spadata skupaj. Otroka sta nesrečna, zasmehovana in pomilovana, a storila nista nikomur nič žalega; vzlic temu sta smatrana za manj vredna kakor pa otroci iz "dostojnih" družin.

Dolgo časa so nasprotniki socializma na ves glas zatrjevali, da bo socializem razdril družino,

da bo napravil iz nje hišo prostitucije itd. Ali izkušnje v uredbi sedanje hinavske družbe dokazujejo obratno: Socializem bo utrdil družino, zato ker zakon v socialistični družbi ne bo zakon trgovske pogodbe in hinavske pobožnosti, ampak zakon ljubezni med možem in ženo, katerima bo družba garantirala — delo in kruh.

Premogar in njegova povest.

Trideset premogarjev ubitih v eksploziji. — To je bil zelo majhen naslov v dnevnikih velikih mest izven okrožja, v katerem se je dogodila nezgoda. To pot je zadela rudarje v rovu št. 1 v Clymerju, Pa. Dasi vlada v premogovni industriji depresija, se eksplozije vendarle trdovratno ponavljajo.

Tukaj osem, tam dvanajst, v tretjem kraju 27, nekje v Pennsylvaniji 45, in tako dalje, leto za letom. "Trideset premogarjev ubitih v eksploziji." Nato kratka brzojavna vest, potem pa vse tiho, kakor v Aškerčevi pesmi o čolnarju, ki ni maral za turško zlato.

Ni prijetno delati v kraju, kjer je strop človeku vedna grožnja. A če so poleg tega še druge nevarnosti, je človekovo življenje resnično kot lučka. Gori, zagrmí, zrak zavalovi, opore se lomijo, skalnate plasti hrešče, in lučke so upihnjene. Sedaj ena, sedaj deset, morda dvajset, trideset. Žene prihite k šaftu, vijejo roke, plakajo. Otroci pretresajo ozračje s svojim jokom. Kompanijski beriči, sami močni in dobro zraščeni možje, jih odganjajo, nekoliko z lepo besedo, toda največ s silo. Čez par tednov se na katastrofo pozabi do druge eksplozije.

Italijansko ženstvo brez volilne pravice.

Ni dolgo tega, ko si je italijansko ženstvo prvič po dolgih letih bojev priborilo delno volilno pravico. Mussolinijev režim jim jo je tedaj dovolil samo v občinska zastopstva, toda edino tistim ženskam, ki plačujejo direktne davke in ki imajo akademično naobrazbo.

Predno pa so dobile priliko prvič glasovati, je občinam odvzeta volilna pravica, oziroma, občine bodo v bodoče upravljali od vlade imenovani komisarji. Fašizem je "diktatura" v "interesu Italije", in ljudstvo mora ali verjeti ter molčati, ali pa se postaviti v bran za svoje pravice. Sedaj je večina še indiferentna, in Mussolini jo drži v omamljenosti z imperialističnimi gesli. To bo držalo nekaj časa, a ker raja ne bo, se bo tudi italijansko ljudstvo vpraševalo, zakaj rajski preroki ne ustvarijo raja. Fašizem v Italiji sloni na bolj nevarnem temelju kakor mesta okoli italijanskih ognjenikov. Potres, ki bo po-

mel s fašizmom, pride, ker nima nobenih pogojev trajnosti in ne bo živel. Vprašanje je samo, ali bodo izbruhli, kadar pridejo, vulkanično divji, ali pa bodo milostno pomedli z režimom ki ne spada v sedanjo dobo.

Izobrazba po \$6,790.

Pravijo, da je v tej deželi vsakemu dano priti do višješolske izobrazbe. Delavci imajo o tem malo drugačno mišljenje, in revni dijaki tudi. Ni igrača študirati, ako ni odzadaj nekoga, ki bi podpiral dijaka.

Iz New Havena, Conn., poročajo, da je posebna skupina v vseučilišču Yale sestavila statistiko, koliko stane povprečno vsakega dijaka predno dovrši študije. Naračunali so, da znašajo skupni stroški povprečnega dijaka za vso učno dobo \$6,790.

Sinovi delavcev, ki so vposljeni v obratih kateri ne plačajo več kakor od 25 do \$35 tedensko, ne morejo študirati v Yalu. In še marsikje druge ne morejo. Tisoči gredo v tovarno ali rudnik takoj ko končajo ljudsko šolo.

Uspeh provokatorske taktike.

S. A. Žagar, ki je na agitaciji po naselbinah Pennsylvanije, piše, da provokatorjem, ki so ruvali in sejali med delavstvom razdor pod masko Leninovega komunizma, ni uspelo organizirati postojank, oziroma, da so tiste ki so jih organizirali danes v razsulu, ali pa so se spremenile v male skupinice. Vzlíc temu so s svojimi metodami povzročili ogromno škodo. Velik del mase je brezbrizen. Nešteti posamezniki papagajsko ponavljajo fraze in natolcevanja, ki so jih čuli na shodih od provokatorjev ali pa jih čitali v provokatorskih listih. Nobena direktna kapitalistična propaganda ne bi mogla toliko koristiti kapitalizmu, kakor mu koristijo agentje provokatorji ki paradirajo med delavstvom z masko skrajnega revolucionarstva.

Še več škode so napravili v vrstah SNPJ. Njen predsednik je imel prav ko je dejal, da so Bartuloviči-Novaki storili SNPJ. v par letih več škode kakor jo je katoliška hierarhija v 20 letih.

Zavarovati se moremo proti te vrste katastrofam samo na en edini način, in to je—naučiti delavce, da bodo znali misliti s svojo glavo, da ne bodo razmetavali z besedami, da ne bodo kakor papagaji ponavljali laži, ki so jih čuli od najetih lažnikov.

Sodrugí, širite "Proletarca"! "Proletarec" uči in kaže hibe posameznikov in mase v najjasnejši luči. Redni čitatelji "Proletarca" so nedostopni provokatorskim metodam, ker jih poznajo, ker znajo ločiti bolno od zdravega, pošteno od nepoštenega.

Jugoslovanski umetniki na philadelphijski razstavi.

Svoječasno se je v New Yorku organizirala gotova skupina, katere cilj je bil organizirati jugoslovansko potovalno gledališko družbo. V pripravljalnem odboru so bili igralci in drugi jugoslovanski umetniki v New Yorku. Moralno pa so to idejo podprli tudi drugi odlični Jugoslovani. "Proletarec" je bil edini jugoslovanski list, ki je odličnim in neodličnim gospodom povedal, da s tiste moke ne bo kruha drugače, kakor če se priglasijo zadostno število oseb, katere bi bile pripravljene podvzeteje subvencionirati. Ker takih "narodnjakov" ni, je proglasil stvar za neuspeh. Bila je neuspeh. Potovalno jugoslovansko gledališče je žalostno zaspalo še predno je pričelo "potovati".

Po tem neuspehu se je med istimi krogi organiziral v New Yorku "Yugoslav Circle", kateri si je dal nalogo predstaviti ameriški javnosti jugoslovanske narodnosti v luči jugoslovanske kulture kolikor mogoče. To je boljša ideja kot prva, ki pa je istotako zahtevala subvencijo. Iz poročila, ki ga nam je poslal Yugoslav Circle, posnemamo:

"Na Mednarodni Razstavi v Philadelphiji, prirejeni v spomin stopetdesetletnice proglačitve neodvisnosti Združenih Držav Amerike (Sesquicentennial International Exposition), sodelujejo v oddelku lepih umetnosti tudi jugoslovanski umetniki. Te dni je bil odprt občinstvu tudi Jugoslovanski Oddelek, ki izpolnjuje dve večji dvorani v sredini velike palače Lepih Umetnosti (Fine Arts) na tej razstavi. To je pa tudi edini jugoslovanski oddelek na razstavi, ker je jugoslovanska vlada iz gmotnih razlogov odstopila od sodelovanja na tej razstavi. To pa je tudi prvokrat, kar se jugoslovanski umetniki kot skupina, in zlasti jugoslovanski slikarji, pojavljajo na kaki veliki razstavi umetnosti v Ameriki.

"Do tega sodelovanja jugoslovanskih umetnikov je prišlo po inicijativi in prizadevanju g. Ivana Meštrovića in po denarni požrtvovalnosti gg. I. Meštrovića in prof. M. Pupina, ki sta predujnila vse stroške." G. Meštrović je bil povabljen od Uprave razstave, da izloži svoje kipe, in dali so mu dve dvorani na razpolago. On pa je želel, da bi Uprava sprejela tudi druge jugoslovanske umetnike, zlasti slikarske, in je v to svrhu odstopil polovico prostora, ki mu je bil dan na razpolago. Meštrović je na to ukrenil vse potrebno, da sestavi grupo umetnikov, ki bi sodelovali in dostojno zastopali jugoslovansko umetnost. Ker se je Meštrović povrnil v domovino, je predal vso nadaljnjo skrb za prireditve razstave odboru Yugoslav Circle, katerega član je on sam, in odbor je stvar privedel do kraja.

"Na tej prvi jugoslovanski umetniški razstavi so zastopani sledeči slikarji iz Jugoslavije: Rikard Jakopič (Ljubljana); Matija Jama (Ljubljana); Fran Kralj (Ljubljana); Ivan Kralj (Beograd); Matija Strnen (Ljubljana); Ferdo Vesel (Ljubljana); Vladimir Bečić (Zagreb); Ljuba Babić (Zagreb); Jarolin Miše (Zagreb); Joza Kljaković (Zagreb); Marijan Trepše (Zagreb); Vladimir Varljak (Zagreb); Tomislav Križman (Zagreb); Veljko Stanojević (Belgrad); Petar Dobrović (Belgrad); Ivan Radović (Belgrad); Jovan Bijelić (Belgrad); Živorad Nastasijević (Belgrad); Bran-ko Popović (Belgrad); Marin Tartalja (Belgrad)."

Poročilo "Jugoslovanskega krožka" o tem oddelku se nadalje glasi:

"Vsi ti so skupaj poslali 64 slik in 27 črtežev.

Razun teh je poslala šestorica najmlajših umetnikov, namreč *Anton Augustinčič, Vinko Grdan, Omer Mujadžić, Danijel Pečnik, Oton Postružnik* in *Ivan Tabakovič*, 33 litografij.

Od kiparjev sodeluje poleg Meštroviča tudi njegov učenec *Frano Kršinič*, ki je že razstavil v Parizu, Pragi in Zurichu. On je poslal 5 kipov.

Središče vse razstave tvorijo seveda dela *Ivana Meštroviča*, ki je tu razstavil vsega skupaj 21 skulptur in 40 originalnih črtežev. Vsa kiparska dela so bodisi v drvu ali v bronzi ali v mramorju, in med ostalimi so razstavljene tudi tri velike mramorne Udovice iz Kosovskega Ciklusa, velik irelief Kosovska Djevojka, Majka, ogromno Razpelo, nekoliko velikih reliefa v drvu in več drugih del.

Na tej razstavi niso seveda zastopani niti vsi, niti vsi bolj vredni in poznani jugoslovanski umetniki, marveč samo en del in to zlasti oni dal mlajših, ki v glavnem reprezentira ono, kar se sedaj v Jugoslaviji proizvaja v modernem duhu in pravcu. Razun par starejših slovenskih umetnikov, ki so bili eni izmed najranjših modernistov, sodelujejo na tej razstavi večinoma oni, ki so ravnokar dozoreli ali dozorevajo. Cilj vse razstave ni bil pokazati razvoj umetnosti in vse njene vrste in šole, marveč pokazati ono, kar se danes v tem ali onem narodu dela v modernem pravcu. Jugoslovanski oddelek je po mnenju strokovnjakov povsem moderno, pa vendarle jako solidno in brez pretiranosti, ki se pri drugih opažajo. Zato je jugoslovanski oddelek vzbudil veliko pozornost in ga hvalijo kot enega izmed najboljših, po mnenju nekaterih je celo kar najboljši na vsej mednarodni umetniški razstavi. Ako vzamemo v poštev tudi Meštrovičeva dela, tedaj je jugoslovanski oddelek brezdvomno najjačji v umetniškem pogledu.

Kakor je moral Meštrovič sam veliko reducirati število svojih del na tej razstavi, in to radi prostora, ki ga je drugim prepustil, tako ni bilo tudi mogoče razobesiti na stenah vse vposlane slike in črteže. Direkcija razstave je sama izbrala in vkusno izvesila največji del vposlanih stvari. Ostale, kakor tudi črteži, so na razpolago interesentom v posebnem skladišču ali v posebnih mapah.

Na vsej razstavi imata le dva umetnika svoje posebne dvorane, posvečene samo njima in napolnjene samo z njunimi deli: mrtvi veliki francoski kipar *Rodin* in od živih edini naš *Ivan Meštrovič*, kateremu je dana ena izmed centralnih dvoran.

S prireditvijo te prve razstave jugoslovanskih upodabljalnih umetnosti v Ameriki je Jugoslav Circle v New Yorku izvršil en del svoje naloge in, kakor je videti po uspehu, na zadovoljujoči način.

Jugoslovani morejo s ponosom opozoriti vsakogar na ta prvi nastop modernih jugoslovanskih kiparjev in slikarjev na philadelphijski mednarodni razstavi.

Kooperativno gibanje v Angliji.

V Angliji je 1,314 zadrug, ki imajo 4,500,000 članov, \$650,000,000 kapitala in 170,000 uslužbencev. Promet gospodarskih zadrug (trgovin in podjetij) znaša \$1,250,000,000 letno, in promet zadružnih hranilnic in posojilnic \$2,475,000,000 letno.

Angleško zadružno gibanje je tesno spojeno z delavskim strokovnim in političnim pokretom.

J. SUCHY:

LJUBLJANSKE SLIKE.

V teatru.

Posetniki teatra so dvojni: privilegirani in neprivilegirani. Prvi so abonentje, drugi pa priložnostni amaterji ali dotične vprizoritve ali pa kake nove teaterske zvezde.

V prvo kategorijo sodijo med drugimi takozvane "Teatergrettel." So to one ljubljanske usode, ki jim je življensko naključje prisodilo ali petičnega moža ali pa ljubeznjivega kavalirja.

Tem stvaricam božjim je teater odsev njih lastne prikupne osebe, ob enem pa tudi ogledalo teaterske sosesčine.

Posest abonmanske izkaznice je prvič znak notranje in zunanje vrednosti p. t. posetnice teatra; drugič kot derivat iz prvega vzbujanje zavisti; tretjič privilegij za moderne toalete, bubifrizuro, francoske parfeme, koketne boe in kar je še enakih olepševalnih sredstev in četrtrič — življenska šola.

Privilegiranka teatra pride običajno v zadnji minuti v garderobo, kjer je njenem plašču že odkazan prostor. Malce si pred zrcalom popravi svojo itak že sijajno frizuro ter se takoj na to, če možno hrupno odpravi na svoje sedišče.

Prvi trenotek je nekako fascinirana, ali vsaj vede se tako, češ glej spaka, koliko odličnega občinstva in elegance, potem se pa začne že očesna mimika: pozdravi navzgor in navzdol, nazaj in naprej, na desno, na levo.

Dvorana zatemni, orkester uvertira in stvarica naša se v štadiju vznesenosti široko nasloni, češ pustite me, da uživam to božansko muziko. Vidi pa v temi razločno, če jo ta ali drugi motri, odnosno če jo ne motri oni, za kogar se je danes posebno nališpala.

Pavza. Ploskanje. Ponovno pozdravljanje, Ropot s sedežem in evo je izstopivše. Tam zunaj na hodniku jo že čaka prijatelj ali prijateljica in sedaj koraka parček za parčkom kot bi hoteli na zunaj dokumentirati svojo z užitkom prepojeno dušo.

To vandranje tam po hodniku pa pravzaprav velja zgolj publiki, odnosno toaletam in — flirtu.

Pa vsaj je povsod tako.

Kakšen revček napram privilegirancem je — amater! Skoraj bi se najrajši pogreznil kam, tako te motrijo pogledi privilegirancev, češ kaj pa je tebe treba bilo, to vsiljivec ti, saj vidiš, da ne sodiš v našo družbo.

In če se le-tak nesrečnež med pavzo pojavi celo na hodniku, ga zdajci — bojkotira vsa pisana družba, če nima morda med privilegieranci protektorja.

Zdi se mi kakor v ekskluzivnih klubih, kjer te trpijo kvečjem kot gosta.

Pa tako je tudi drugje na zemlji, ne samo pri nas.

V Kinu.

Ljubljana — la maestosa — ima tik drugih privlačnosti tudi prvovrstne kine (ali kina, ne vem kakega spola je), kar tri na številu.

Takoj uvodoma omenim, da nečem delati nobene reklame.

Posetniki kinov so habitualni in priložnostni, to se pravi taki, katerim je dolgčas.

Habitualni ali redni posetniki kinov se razvršča-

jo zopet v historične, tragične, dramatične, humori-
stične in v —apaške.

Historični filmi á la recimo "Quo vadis?" so tem-
bolj v čišlu, čimbolj so redki. Imajo tik družega še to
posebnost, da so prostori dražji in da predstave dalje
časa trpe. — Kritično oko kinosetnika — da skujem
novo besedo — je pri teh predstavah izvenredno senzi-
tivno. Bognedaj, da "bi ga igralec na platnu polomil".
Brez pardona ga ovržejo.

Pri teh filmih prisostvujejo navadno vse uvodo-
ma omenjene kinosetniške branše.

Tragični filmi ugajajo posebno nesrečnim dušam
obojeja, zlasti pa lepšega spola. Kot blisk se raznese
vest, da je film učinkujoč in evo jih prihajajočih, da
ima kasirka nad glavo posla. Tragične duše so pri
takih prilikah v posesti dvojnih robcev, enega za nos,
družega za — solze.

Dramatični prizori so priljubljeni pri onih, ki se
šolajo za življenje. Tu se špeglaj, kako moraš — flir-
tati, koketirati, poljubljati, skratka ljubiti.

Nepovoljni so izidi onih dram, kjer se ljubimca
nazadnje "fentata". "Oh, al' ga ni b'lo škoda, kaj?"

Humoristični filmi so last obeh kinosetniških ti-
pov, habitualnih namreč in priložnostnih. Čimvečja
neumnost, pa naravno, temvečja radost.

Apaške filme poseča pred vsem mladina. Harry
Peel je njen ljubljeneč. Čim več nasprotnikov prevla-
da, tem večje je veselje mladih. Krohot, da celo plo-
skanje in tolčenje s palicami ob tla so v zvezi s tem
filmom. Mladina da duška svojim čutilom.

So tudi življenska šola — —

Za mnoge priložnostne kinosetnike pa je oni dvo-
mljivi mrak, odnosno tema v kinu — privlačnost, ki
jih po možnosti prelevijo celo v habitualne posetnike.
Neprijetno je samo, če se nepričakovano pretrga
film ter zasveti luč, ta sovražnica ljubimcev in — po-
ljubčkov.

Take filme, ki se trgajo, naj rajši ne proizvajajo.
Imejte usmiljenje s človekom. Pa kam naj tudi gresta
zaljubljenca, če brije zunaj veter ali če sneži in dežuje.
Poleti si znajo že pomagati, toda po zimi! Tedaj.

Kini ali kina preganjajo tudi dolgčas. In če se me
slednji poloti, grem tudi jaz k predstavi in magari
če je apaška. Neprijetno je samo, če se mi potem o
filmu sanja ali pa če me, kakor se mi je pripetilo, v
nenavzočnosti na stanovanju poseti apaš, ki mi odnese
še tisto bore, kar premorem.

Na promenadi.

Če je teater ali kino teoretična šola, se praktično
učiš življenja — na promenadi. Zakaj Ljubljana ima,
kakor se to že spodobi in po sebi razume — prome-
nadne ceste, asfaltirane namreč ter pošpicane, da se
ne praši in umite, če je nastalo blato. Skratka, te ceste
so zgolj za promenade.

Beseda promenada znači počasno stopanje gori in
doli po asfaltiranem tlaku, ki preneha, namreč stopi-
canje, čim ni več asfalta.

Ena vrsta gre gori, druga pa doli ali pa narobe.

Pri tej priliki bi predlagal, da naj se na prome-
nadah odpravi pozdravljanje v obliki snemanja klobu-
ka. Zadnjič se mi je pripetilo, da mi je gorečnež, ki
je tik mene hodeč pozdravil ono drugo vrsto, s palico
skinil klobuk, kar je imelo za posledico, da je za me-
noj nastala gneča, ki me je skoraj pohodila. Predlagal
bi salutiranje, ali pa še boljše oni fašistovski pozdrav

z vzdigom magari leve roke, napram damam pa polo-
žitev roke na srca, na svoje namreč.

Na promenadah se kujejo parčki, se lovijo oči, se
študirajo linije ter kritizirajo pogreški. Sploh pa na
promenadi hodijo zgolj oni, ki jim ne moreš bogvekej
očitati, zakaj hibe se boje luči. Tako je naravno, da tu
nalotiš le klasične, junonične ali drugačne prikupne
forme, take, ki nehote izzivajo ter se tudi zavedajo,
da učinkujejo.

Na promenadah se kaj radi izprehajajo tudi rác-
keti, odnosno imetniki teh. Tudi druge forme športne-
ga življenja nalotiš tod.

Glavni vzgojni princip promeniranja pa je — pri-
prava za bodoče stike in — stiske.

Pa saj vam je to znano.

Združevalno delo bolgar- skega proletariata.

Bolgarsko delavstvo ima za seboj križev pot, ka-
kršnega ni imelo delavstvo nobene balkanske dežele
in sploh nobene dežele v Evropi, kajti nobeno ni toli-
ko trpelo kakor bolgarsko.

Vzlic temu trpljenju tudi bolgarsko delavstvo ni
bilo enotno. Borilo se je med seboj enako strastno
kot se bori v deželah v katerih so frakcijski spori naj-
hujši. Razkol bolgarskega delavstva sega 23 let na-
zaj. Skoro vsi drugi razkoli so pojav novejšje dobe —
izvor ruske revolucije, oziroma ruskega komunizma.
Pred 23 leti je bila bolgarska socialna demokracija
edinstvena. Ni pa bilo edinstveno članstvo oziroma
vodstvo. Kakor tedaj v Rusiji, se je tudi v Bolgariji
pojavi v skupni stranki struja, ki je bila levo orien-
tirana in ni odobrvala demokratičnih metod v raz-
rednem boju. Odecepila se je od skupne stranke, in ta
skupina je bila potem znana pod imenom "tesni" soci-
alisti; večinska skupina je bila nazivana "široki" soci-
alisti. Vsled tega spora v bolgarski stranki se je poznej-
ša leta pojavil spor tudi med bolgarskimi socialisti v
Ameriki, in nesoglasja med "tesnimi" in "širokimi" so
povzročila, da bolgarska sekcija ni prišla v JSZ., pač
pa se je polagoma pretvorila v eselpistično strujo
(S. L. P.)

Po ruski revoluciji se je ekstremno krilo bolgar-
skega delavskega gibanja reorganiziralo v komuni-
stično stranko, in boj med brati je postal še hujši. Sle-
dili so najtragičnejši dnevi bolgarskega proletariata.
Vso to dobo je bilo delavstvo v Bolgariji razdruženo
ne samo politično ampak tudi strokovno. In namesto
da bi se strokovne organizacije borile za izboljšanje
življenskega stanja bolgarskega delavstva, so se borile
med seboj. Ene so zagovarjale moskovsko strokovno
internacionalo in se nazivale za "rdeče". Druge so
bile zveste amsterdamski strokovni internacionali, in
oni od "rdeče" so jih nazivali za "žolte", "izdajalske"
in drugimi znanimi priimki.

To je v Bolgariji danes minulo.

Bolgarske strokovne organizacije so se na posebnem
zboru dne 21. julija združile v enotno centralo
pod imenom Splošna Delavska Sindikalna Zveza Bol-
garije, ki je pridružena — amsterdamski internacio-
nali.

Slavnost končnega zedinjena je bila nad vse sijaj-
na. "Delavska Politika" piše o nji sledeče:

"Na imponantnem delavskem shodu v Sofiji je

bilo soglasno sklenjeno, da se obe doslej medseboj se bojujoči bolgarski delavski strokovni organizaciji (amsterdamske in moskovske smeri) združita na celi črti in brez pridržka v enotno strokovno zvezo ter pridružita amsterdamski internacionali. Ta sklep je zbor pozdravil z ogromnim, dolgotrajnim aplavzom. Pogajanja, ki so se v tej smeri vodila že mesec dni, so dovedla hitreje, nego se je sploh pričakovalo, do ugodnega sklepa. Obe strani sta bili pač prepričani, da more le skupna, složna borba približati križani bolgarski proletariatu svojemu cilju. Sedaj združene strokovne organizacije si bodo zgradile nov strokovni dom in bodo izdajale svoj lasten list."

Združena bolgarska sindikalna zveza je politično neodvisna — to je — pridružena ni nobeni sedanjih političnih struj v Bolgariji. V svoji izjavi pravi: "Naša strankarska neodvisnost ne pomeni, da se sindikalni pokret noče interesirati za politične probleme. Ravno nasprotno: on se interesira. On ne zanika potrebe ene, enotne delavske politične stranke . . ."

Socialisti v Bolgariji, ki so bili glavni faktor združevalne akcije strokovnih organizacij, so uverjeni, da bo to združenje blagodejno vplivalo na delavske politične skupine, med katerimi je socialno demokratična najjačja in moralno kot politično najvplivnejša. Četudi je sindikalni pokret v Bolgariji sedaj neodvisen, je vendarle nagnjen v socialistično smer in bo kooperiral s socialistično stranko in socialističnem gibanjem, kateremu vsled svojega pridruženja Amsterdamu tudi pripada.

Konvencija J. P. Z. "Sloga".

Pred okrog 12 leti se je ustanovila v naselbini Milwaukee Jugoslovanska podporna zveza "Sloga", ki ima sedaj enajst društev, okrog 1,500 članov in 600 v mladinskem oddelku ter okrog \$125,000 imovine. Društva ima v naselbinah Milwaukee, West Allis, Sheboygan, Port Washington, North Milwaukee (vse v Wisconsinu) in eno v Menominee, Mich.

Šesta redna konvencija "Sloge" se prične dne 20. septembra v S. Side Turn Hall, Milwaukee. Udeležili se je 38 delegatov in glavnih odbornikov. Glasilo J. P. Z. S. je tednik "Vestnik".

V nedeljo 19. septembra se bo v isti dvorani vršila v počast konvencije slavnostna priredba, na kateri bosta socialistični pevski zbor "Naprej" in zbor "Danica" nastopila v koncertnih točkah. Sodelovale bodo tudi pevske skupine od društva št. 6 JPZS. in mladinskega oddelka.

Govorniki bodo mestni župan sodrug Hoan, alderman S. Collins, supervisor Tucker, George Tews in slovenski govorniki. Po koncertu prosta zabava in ples. Vstopnina 50c.

Dne 22. septembra se bo vršil banket v počast delegatov.

Glavni odbor bo konvenciji predlagal, da skrajša sedanje ime Zveze v "Slovenska Zveza Sloga".

"BEG IZ TEME" je najnovejša knjiga v slovenski literaturi. Obsega nad 300 strani; v nji so zastopani najboljši ruski pisatelji, ki so kazali ljudstvom pot iz teme. Izšla je v založbi "Proletarca". Cena \$1.75 za vezano v platno, \$1.25 za mehko vezbo.

Sloga in nesloga v sovjetski Rusiji.

Buržvazno časopisje je ta mesec obnovilo običajno serijo misterioznih vesti iz Rusije, oziroma, iz dežel "ob Rusiji", ki pripovedujejo, kako je vse čudno in napeto v Rusiji.

Komunistični listi pravijo. Vse laž! In potem dostavljajo, kako ne le buržvazni, ampak tudi socialistični listi blatijo Rusijo. Med te nesrečne liste je prištel tudi "Proletarec". Zakaj bi ne bil, ko pa je tako prijetno "razkrivati" socialistične "lopovščine".

Čas. Ruthenberg je prišel na dan z dolgo uradno izjavo v imenu svoje stranke, v kateri pravi, da v ruski komunistični stranki solidarnost še nikoli ni bila na tolikšnem višku kakor sedaj. To je napisal za "maso", zato da ne bi razumela naslednjega stavka, v katerem pravi, da je gotova nelojalna skupina, kateri načeljuje Zinovjev, "poskušala" kršiti edinstvo in disciplino ter bila radi tega kaznovana. Nato Ruthenberg zatrjuje, da je ameriška W. P. popolnoma na strani večine ruske stranke. To je potrebno, dasi bi Ruthenberg ne smel biti tako "nezahvalen". Ko ga je namreč na prošli konvenciji Workers Party Foster porazil, mu je prišel na pomoč Zinovjev in ukazal Fosterju, da mora svojo večino spremeniti v manjšino in dati kontrolo nad stranko Ruthenbergu. Ampak to vse so "socijalističke izmišljotine . . ."

Socialistično časopisje ne piše o uporih v Rusiji, ker jih ni v takem smislu kakor jih slika kapitalistično časopisje. Niti ne piše, da se ruski komunisti med seboj božajo, ker se ne — božajo.

Pepperjev telegram iz Moskve, katerega je priobčil tudi "Radnik", to pokazuje.

Vzlic temu, socialisti "lažejo", če pravijo, da so Rusi tudi ljudje in podvrženi kljubovalnim nagonom, zmotam itd. Ista "D. S.", ki "razgalja" socialistične vesti o Rusiji, je priobčila Ruthenbergov komunike, v katerem pravi, da je mogočni Zinovjev na nepravem potu, da je povzročil s svojim "vrtanjem od znotraj" ruski komunistični stranki mnogo nepravil, in da je imela ruska strank prav, ko mu je odvzela vse važne pozicije v Rusiji.

V tej izjavi ameriške W. P. je rečeno med drugim:

Zinovjeva opozicija, ki je bila na štirinajstem kongresu ruske komunistične stranke popolnoma poražena, je izražala škodljivi pesimizem, ki se je pojavil kot posledica njene malodušnosti in nezaupanja v revolucionarno stabilnost . . . Ta pesimizem je bil izražen v leninističnih in levih frazah, ki so dosegle svoj vrhunec v prerokovanju "strašne usode revolucije".

Stranke, organizirane v komunistični Internacionali, med njimi tudi naša stranka, želele so, da bi se opozicija pod vodstvom sodruga Zinovjeva vzlic svojim napakam držala vsaj boljševidne discipline in da bo sprejela strankino razsodbo in pokorila se sklepom štirinajstega kongresa vseruske komunistične stranke.

Ta želja ni imela najboljše podlage. Opozicija je nadaljevala z organiziranjem proti centralnemu odboru in proti sklepom štirinajstega kongresa. Organiziranje frakcij v notranjosti stranke, ki so vedno nevarni akt, postaja izdajalski v deželi, kjer je predvajala komunistična stranka proletariata na oblast in ki je središče vseh želja sovražnikov proletariata.

Da se varuje enotnost vseruske komunistične stranke in da se doseže nemoteno izvajanje strankine politike, centralni odbor je bil prisiljen podvzeti stroge mere proti opoziciji. Odstranitev sodruga Zinovjeva iz političnega odbora in izključitev sodruga Laševiča in namestitva centralnega odbora, je bil popolnoma opravičeni akt centralnega odbora vseruske komunistične stranke. Te mere so bile potrebne, da se doseže in učvrsti enotnost in revolucionarna moč naše bratske stranke in da se prepreči širitev proti-leninistične nauke v notranjosti stranke; te mere bodo ojačale centralni odbor v njegovem boju proti likvidiranju leninizma po trockizmu preko opozicionalne zveze med Zinovjevom in Trockijem; končno bo to ojačalo vserusko komunistično stranko v njenem leninističnem vodstvu komunistične internacionale.

Hitro razpadanje kapitalizma v Evropi nalaga naši internacionali velike naloge. Enotnost in leninistična čistost komunistične internacionale je edina garancija za proletariat in njegovo zmago. Ljubimkovanje opozicije v notranjosti vseruske komunistične stranke z levimi in desnimi strujami, kot je to slučaj z Urbanc v Nemčiji in Souverine v Franciji, ki podvzema v najboljšem slučaju breznačelne mere za frakcijski cilj, dovajajo pod današnjimi pogoji do nevarnosti samo revolucijo. Radi tega so mere, katere je podvzel plenum centralnega odbora vseruske komunistične stranke proti opoziciji korak, ki varuje enotnost in leninistično zaupanje naše bratske stranke — Vseruske Komunistične stranke.

Centralni odbor Delavske (Komunistične) Stranke Amerike pozdravlja izvrševalni odbor vseruske komunistične stranke in stoji z popolno solidarnostjo na njegovi strani proti opoziciji, ki ogroža s svojim delom ne samo enotnost nego istotako revolucionarne pridobitve predstraže ruskega in svetovnega proletariata.

Centralni odbor Delavske (Komun.) Stranke Amerike.
C. E. Ruthenberg, generalni tajnik.

To izjavo v spakedrani slovenščini je priobčila "D. S." in s tem je sama pomagala razkriti "socialistične in buržvazne vesti".

Bilo bi čudno in nenaturno, ako bi v Rusiji ne bilo nobenih političnih bojev. Diktatura je zatrla vse stranke razun svoje, toda pojavile so se frakcije v tej, in tako je med njimi boj. Prva, ki je vodila "levo" kralo v ruski komunistični stranki, je bila Aleksandra Kolontaj, katere se je večina iznebila s tem, da jo je imenovala za rusko diplomatično zastopnico na Norveškem. Od tedaj jo drže v škandinavskih deželah. Močna opozicija se je pojavila v stranki ko je Lenin prišel prvič s propozicijo za uvedbo "nove ekonomske politike". Potem je vladala v nji disciplina, dokler se ni Trocki postavil po robu Zinovjevu. Vsi komunistični listi, tudi naš "Radnik", so morali takrat priobčevati Zinovjeve "artikelne" proti Trockiju. Disciplina je spravila Trockija nekam na ruski jug na počitnice, kakor sedaj Zinovjeva. Trocki se je potem navidezno podal, toda samo navidezno. Komaj leto potem ko je bil Trocki "discipliniran", je moral zlesti tudi Zinovjev navzdol in odložiti vse svoje stole. Včeraj diktator, danes opozicionalec. Včeraj so ga slavili (na povele), danes pa ga kritizirajo (na povelje). Taka je komunistična disciplina. Članki, ki jih pišejo komunistični listi (na povelje), ne povedo natančno kaj so Zinovjevi grehi. Povedo le, da se poslužuje "levih" in "neleninističnih" fraz, ter da je pesimist in se boji za usodo revolucije. Kaj pravi Zinovjev?

Ravno nasprotno od tega, kar trdi večina. Zinov-

jev pravi, da je večina postala "neleninistična", da tira Rusijo nazaj v kapitalistični sistem, da ustvarja novo buržvazijo itd. "Jaz sem lojalen Leninovim naukom in ruski revoluciji", pravi Zinovjev, "vi pa jo izdajate".

Ako bi Zinovjev imel v ruski stranki večino, bi moral tudi Ruthenberg "izjaviti", da je Zinovjev pravi leninist in da se bori za obvarovanje ruske revolucije. Ker imajo večino po Zinovjevi razlagi protileninisti, piše Ruthenberg zanje, in ker vsi trdijo da so leninisti in pristaši ruske revolucije, je sedaj samo vprašanje, kateri so "pravi". Po zakonu sile so pravi ljudje, pravi revolucionarji in patriotje samo tisti, ki so na vladi. Opozicija je "neprava", nelojalna, izdajalska itd., pa tudi ako je to Zinovjeva opozicija, katera trdi, da je pozvana rešiti sovjetsko unijo za leninizem in revolucijo. Večina ga je odstavila z vseh odgovornih mest, in na prihodnjem kongresu moskovske internacionale mu bo vzeta tudi služba tajnika, ako se do takrat ne — spokori.

Prizadevanje za zedinjenje delavstva v Sloveniji.

V Jugoslaviji je delavsko gibanje silno razrahljano, neenotno in vsled tega zelo šibko. Strokovne organizacije so v par setih po prevratu temeljito oslabele. S stvoritvijo Jugoslavije so prišle že razdružene skupaj in pozneje razdruženje še povečale.

Poslednjo dobo so se ponovili močni klici po združenju vseh jugoslovanskih delavskih unij v enotno zvezo, ki bi pripadala amsterdamski strokovni internacionali. Vsi glavni propagatorji (posebno socialisti) so se v tej akciji izrekli, da strokovna centrala kot taka se sme biti privesek nobene politične sekte; oprta mora biti sicer na program kakršnega zastopa socialistični pokret, ne sme pa biti del te ali one delavske politične struje. Namen te akcije je, 1., pridobiti zavedno delavstvo vseh delavskih političnih strank, organizacij in struj v enotno sindikalno zvezo; drugič, pridobiti v njo še neorganizirano delavstvo; 3., pridobiti za pridruženje tudi delavstvo tistih strokovnih organizacij, ki so pod vplivom in vodstvom klerikalcev in narodnjakov.

To združenje je v Jugoslaviji deloma izvedeno. Poleg močne akcije za združenje strokovnega pokreta obstoji tudi jako gibanje za združenje delavstva v enotni politični stranki. Načelno so za združenje vse struje. Nalogo posredovalcev je prevzela posebna skupina, kateri načeljujejo Štukelj, Makuc in Sedej. Ta je izdala letak, katerega vsebino objavljamo po "Napreju" z dne 10. julija in se glasi:

"Ob 30-letnici ustanovitve naše "Jugoslovanske socialno demokratične stranke" je "neodvisna" skupina "Zedinjenje" izdala pod parolo "Proletarci vseh dežel, združite se!" rdeč letak vsemu zavednemu delavstvu Slovenije. V tem letaku se podpisniki sprašujejo: Kako je moglo biti tako poraženo delavsko gibanje, ki je leta 1920 združilo na listi komunistične stranke 200,000 delavskih in kmečkih glasov in dobilo 59 poslancev, na socialistični 10 poslancev, a leta 1924 nobenega poslanca. Ali radi strašne reakcije? Če bi bil ta pokret z 200 tisoč volilci v agrarni Jugoslaviji resnično, dejansko revolucionaren, bi vendar zlomil reakcijo... Toda nazadovali so tudi desničarji... Ali

so bili krivi reformisti?... Saj so vendar ostali leta 1920 v neznatni manjšini. Vzroki so torej globlji. Celokupni proletariati je bil še kot razred mlad po izkušnjah in vzgoji in prav tako neizkušeni so bili voditelji; eni so šli v meščansko vlado, drugi v nasproten ekstrem; v frazarstvo, sanjarstvo, romantično avanturistiko. Politika se ni delala na temelju resničnosti, temveč po hazardni psihozi poedinih oseb... Le cela vrsta porazov, le divja reakcija je mogla odrešiti gibanje vseh teh usodepolnih zmot... meščanski teror je ustvaril močan, zaveden kader delavcev, ki vedo, da se bo z razredno vzgojo in organizacijo povzpeli proletariati do svoje moči...

Po Obznani se voditelji niso mogli znajti v položaju... Tako sta živela dva politična in dva strokovna pokreta, SPJ in GRS na eni, NDSJ in CRSOJ na drugi strani. Oba pokreta sta obstajala v glavnem le radi medsebojnega boja... Desničarji so se poskušali s pomočjo reakcije okrepiti na račun levih...

Želja po zedinjenju strokovnega gibanja se je uresničila lansko leto v Sloveniji in Bosni popolnoma, v ostali Jugoslaviji pa deloma. Vendar v združeni ZDSZJ še od daleč ni združena večina delavstva... Zato je več vzrokov: brezposelnost, gospodarska kriza in pol. reakcija... Mnogo ljudi hoče še nadalje živeti od razbijanja delavskih sil... Njim je ozki strankarski interes več kakor splošna delavska korist..., smatrajo, da morajo biti tudi enotne strokovne in kulturne organizacije *torišče* neprestanega medsebojnega notranjega boja raznih političnih frakcij. Večina delavstva je še izven ZDSZJ. (Združene Delavske Strokovne Zveze Jugoslavije) deloma nikjer organizirana, deloma v klerikalnih in demokratskih strankarskih "strokovnih" društvih. Ta večina delavstva ne vstopi v ZDSZJ in ne bo vstopila v njo, dokler bo videla v njej najhujši boj, ki ga umetno netijo posamezne strankarske frakcije. Dokler bo pa ostala večina delavcev izven strokovnega gibanja, ne more organizacija *prav ničesar storiti*, ne radi "reformizma", boljševizma" itd. temveč zato, ker je strokovna org. brez delavskih množic nesposobna za vsak ostrejši gospodarski boj. Pomanjkanje široke in notranje dobre organizacije je danes največje zlo... Iti moramo torej z *aglacijo in propagando med nezavedno delavstvo*. Ta agitacija pa more biti uspešna le, ako je navezana na *praktična življenjska vprašanja*... Na temelju razrednega prebujenja in strankarske neodvisnosti... bodo strokovne enotne zveze mogle izvojevati *konkretne uspehe delavstvu*. V vsaki državi, zlasti pa v taki, kakor je Jugoslavija, kjer vlada najhujša reakcija, je predpogoj za uspeh delavstva *političen boj*. Tega pa ne morejo voditi majhne sekte po par sto pristašev, kakor jih predstavljajo vse današnje politične proletarske grupacije, brez izjeme: "Naprejeva" skupina, oficialni socialisti in skupina okrog Gustinčiča. Še več! Majhne sekte brez vpliva v delavskih vrstah niso samo nesposobne za vodstvo političnega boja, temveč sploh *ovirajo politični boj proletariata* v Jugoslaviji... sekte onemogočujejo zbiranje delavskih sil, ker z večnim poudarjanjem zgolj *svojih ozkih interesov in dogem* odvrčajo delavstvo od aktivnosti. Ustanovitev komunistične stranke l. 1919 in še kasnejši razkol v Sloveniji v "Naprejevo" skupino je bil gotovo nujen in za ozdravljenje proletarskega pokreta potreben in tudi uspešen protest proti *skrajnemu oportunitizmu*, ki žrtvuje radi sklede leče celo bodočnost pokreta. Večno razbijaštvo... postaja zlasti danes *zločin proti delavskemu*

razredu. Levičarske stranke se po vojni niso ustanovile zato, da se bo proletariati večno klali med seboj, ampak zato, da se likvidira zveza proletariata z buržoazijo, in da se upostavi proti buržoaziji delavska razredna *enotnost na višji podlagi*... Večina delavstva bo tudi ostala izven organizacij, dokler jim bodo te nudile samo: *stalno ponavljanje "višjih" načel in resolucij, brez volje uresničenja teh resolucij*... v Jugoslaviji je prva naloga proletarske zavedne avantgarde, da *zbere delavske mase*, da jih z agitacijo in propagando spravi iz apatije in izpod meščanskega vpliva na pot *razrednega boja*. Zaveden proletarec mora vedeti, da razrednega boja ne morejo voditi majhne grupe, temveč edino le močne, enotne, strankarsko neodvisne strokovne organizacije na eni in *vse obsegajoča in združujoča marksistična delavska stranka na drugi strani*... Zato smo se združili vsi zavedni in pošteni delavci v *delavsko skupino "Zedinjenje"*, da potom nje združimo vse sile v *enotno proletarsko strokovno in politično gibanje*. Naša skupina ni *nobena nova stranka*, ker bi to pomenilo samo nov razkol, temveč je le *propagandistična skupina delavskega zedinjenja*... *Preidimo z diskusijo o socializmu na stvarno delo za njegovo uresničenje! Združimo socializem s proletariatom*, ker socializem brez proletarskih množic je prazen, mrtev nauk. Tako primoremo do tega, da pride po enotnem strokovnem gibanju do *enotne delavske stranke*, proste vseh zmot kričaštva, demagogije in oportunitizma... proslavimo skupno 30-letnico ustanovitve proletarske stranke... na ta način, da skličemo vsi sporazumno *splošni delavski kongres*, ki naj razčisti vsa sporna vprašanja in začrta politiko ter taktiko bodoči enotni marksistični delavski stranki! Pred kongresom naj se vrši *stvarna diskusija*... Enotno mora nastopiti tudi pri bodočih *parlamentarnih volitvah*... Toda *čisti politični boj ni stvar strokovnih organizacij*, kakor tudi njihove naloge niso politične... Ta letak je podpisalo 22 ljudi iz Ljubljane, med njimi Jernejčič, Vuk, Makuc, Štukelj, Habe, Mikec, Sedej in 19 delavcev iz province, skupaj 41 delavcev in nameščencev."

Do tu ponatis iz "Napreja".

V obširnem komentarju tega letaka piše "Naprej", da ta skupina deluje pod masko strankarske neodvisnosti za Socialistično stranko Jugoslavije in pa da postanejo združene strokovne organizacije "dekla omenjene stranke".

"Naprej" je glasilo Jugoslovanske socialno demokratične stranke, ki se je organizirala v Sloveniji pred par leti kot posledica spora med takozvanimi Bernotovci in oficijelnim vodstvom soc. stranke Jugoslavije. Iz komentarja v "Napreju" je razvidno, da njegova skupina odklanja združenje kakršnega propagirajo "zedinjevaši" v omenjenem letaku; ob enem smatra vsebino letaka neprijazno "Naprejevi" skupini.

JSDS., katere glasilo je "Naprej", ima 29 organizacij v raznih krajih Slovenije z okrog tisoč člani.

"Proletarec" ni "popularen" list. Socialistični listi med maso, katera ne razume socializma, ne morejo biti popularni. Najboljši socialistični listi so manj "popularni", kakor najslabši slabi kapitalistični listi. Ker to vemo je naša dolžnost navajati nepoučne na čitanje socialističnih listov.

S KONVENCIJE K. S. K. J.

"Steam Roller" na konvenciji.

Sestnajsta konvencija K. S. K. J. je končala s svojim delom 21. avgusta. Zborovala je teden dni. Tekla je z malimi izjemami natančno po namazanem tiru "konvenčne mašine", katero je navijal glavni predsednik Anton Grdina.

Konvencije se je udeležilo 184 delegatov in glavnih odbornikov, med katerimi je bilo 42 žensk. Hrvatov je bilo na konvenciji nad dvajset, toda Chas. Novaka in njegovega druga ni bilo spredaj, da bi jim dajal navodila. Med člani konvencije so bili poleg industrialnih delavcev štirje zdravniki, dva odvetnika, sedem duhovnikov in razmeroma visoko število trgovcev ter profesionalcev. Četudi so bili delegatje delavci v večini, se niso zavedali da so delavci in na konvenciji niso imeli drugega opravka kakor da so vstajali v počast glavnim odbornikom in glasovali kadar jim je bilo naročeno.

Ceremonije in rože za gl. odbornike.

Konvencija se je pričela z mašo in seje z molitvijo. "Zasluzeni" glavni odborniki so bili obsipani z rožami, pokloni in ovacijami. Ko je podal svoje poročilo gl. predsednik Grdina, je vsa zbornica vstala, ploskala in cepetala, toda na povelje. Take so metode zborovanja pri najstarejši slovenski podporni organizaciji. Enako so vstali v priznanje gl. tajniku Zalarju, ki je tajnik že 18 let, blagajniku Grahku, ki je blagajnik 25 let, duhovnemu vodju Omanu, ki se je pritožil da se spovednih listov ne jemlje dovolj resno, vrhovnemu zdravniku dr. Grahku, ki je lokalna društva svaril naj pazijo koga sprejmejo, in pri tem rekel, da misli kronične alkoholike, ki so koncem konca zguba za vsako organizacijo, in uredniku glasila Zupanu, kateremu je bilo izrečeno priznanje brez vstajanja s sedežev. Tudi to je preveč.

Miketovo pobožno poročilo.

Mr. Zupan je omenil v svojem poročilu, da je nekdo poslal slovenskih duhovnikom vprašalno polo in jih prosil, da se izrazijo, ali je bolj umestno, da je urednik glasila duhovnik ali lajik. Dejal je, da se je 95% duhovnikov izjavilo za lajka in samo 5% za duhovnika. Čul sem, da so nekateri želeli spraviti Rev. Trunka za urednika, ki je bil delegat te konvencije iz Leadvilla, Colo. Zupan se je tudi pohvalil, da je uspešno odbijal napade "Glasa Naroda" in "Prosvete", a na druge lističe se ni oziral. Ker je pozabljen, mu ni zameriti. Poudarjal je, kako se je trudil da je povečal uspeh evharističnega kongresa in zašpinil je tudi nekaj drugih klobasic. Tega moža toliko poznam da vem kedaj govori iz hinavščine in kedaj ne. Njegovo pobožno poročilo je vsebovalo 70% hinavščine, katere pa je bilo več kot preveč v vseh poročilih in konvencija sama jo je bila polna.

Zelo so rohneli tudi proti Mehiki in naglašali, kako junaško so se zavzeli Kolumbovi vitezi za mehiške katoličane. Sprejeli so "z burnim odobravanjem" resolucijo, s katero izrekajo mehiškimi katoličanom svojo solidarnost in od ameriške vlade pa zahtevajo, da v Mehiki posreduje za katoličane in da varuje privatno svojino ameriških državljanov ter katoliške cerkve. Povem vam, da je bilo bunka in blufanja ter bedastih priklanjaj, odkrivanj in takih reči v tednu konvencije toliko, da se mi je gnusilo. Smilili so se mi delegatje de-

lavci, ker so v svoji nevednosti zahtevali intervencijo v Mehiki proti še večjim revežem kakor so sami — ampak kaj hočeš — gospodje že vedo kaj delajo.

Matija Pogorelec je tudi dobil šnof-tobaka. Mož, ki je star član KSKJ. in ravno tako star prijatelj mnogih slovenskih duhovnikov, živih in pokojnih, je imel mnogo trublja v KSKJ., ker je napadal vero (Matija trdi da je veren, da pa je kritiziral Rev. Zakrajška, urednika Zupana in druge, ki so mu hoteli škodovati), in ker s svojimi dopisi v brezverskih listih (v "G.N." in "Prosveti") blati katoliške organizacije in duhovnike.

"Kranjska" ostane.

Konvencija se je malo popričkala radi imena. Nekateri bi radi odpravili iz imena besedo "kranjska" in jo nadomestili z "ameriško". Zagovorniki premembe so rekli, da je beseda kranjska v tej dobi odveč, da so v jednoti tudi Štajerci, Primorci, Korošči, Prekmurci itd., in zato je vseslovenska, ne pa kranjsko slovenska jednota. Ali tukaj tudi predsednikov vpliv ni izdal. Starine se tako zaljubljene v staro ime, da bo ostalo. Za spremembo je glasovalo 89, proti pa 93 članov konvencije. Ostane torej vse po starem. O centralizaciji bolniške podpore so tudi precej ropotali, dokler jih ni "steam roller" ustavil. Ostalo je tudi tukaj po starem, namreč društva ki hočejo centraliziran bolniški sklad, plačujejo vanj, tista pa ki hočejo svojega, to je društvenega, jim tega ni treba. 110 glasov je bilo za sedanji sistem, 71 pa za centralizirano bolniško podporo.

Konvencijo je pozdravil v imenu Hrvatske Bratske Zajednice njen glavni predsednik Gazdić. Pred dvema leti je bila HBZ., oziroma prejšnja HNZ. še pod komunističnim vplivom in vodstvom. Čul sem, da klerikalizem napreduje. Pozdravil jo je tudi častni tajnik HBZ. Štefan Rebrović in glavni predsednik JSKJ. Zbašnik.

Liberalne plače in nagrade.

Ko so določali plače glavnim odbornikom, niso hranili. Plača glavnega tajnika v bodoče bo \$300 mesečno. Rekli so, da je vreden, da je sposoben, in da bolj sposobnega tajnika sploh ni med Jugoslovani. Ima veliko dela, vposljen je dolge ure, je požrtvovalen, aktiven itd. Pomožni tajnik ima \$200 na mesec in blagajnik isto. Predsednikova plača je \$100 letno. Za njegovo preteklo delovanje mu je konvencija dala \$1,500 nagrade, ker je tako spretno vodil KSKJ. k uspehu. Mož je v svojem poročilu dejal, da je hodil po shodih za jednotno na svoje stroške in da je pokrtil marsikak manjši izdatek za KSKJ. iz svojega žepa. Vsled svoje pozornosti ki jo je dal organizaciji ni mogel toliko skrbeti za svojo trgovino, in tako so zaključili, da nagrada \$1,500 ni prevelika. Grdina se je zanjo lepo zahvalil in izjavil da takoj prispeva \$500 za pomoč onim v Jugoslaviji ki jim je povodenj uničila imovino.

Tajniku je dala poleg redne plače za njegove zasluge in izredna dela \$600, uredniku Zupanu \$500 in pomožnemu tajniku \$200. Nagrade so sicer dobre za tiste ki jih dobe, ali za organizacijo so slaba agitacija. Sicer pa je to njihova stvar.

Rev. Zakrajšek propadel.

Predsednik Grdina je poročal, da je posredoval v prilog ponovnega sprejema v KSKJ. za P. Schnellerja, ki je bil glavni predsednik pred njim a se je jolietški konvenciji zameril radi "reinsuranca". Iz istega vzroka se ji je zameril tudi Rev. Zakrajšek, in Grdina je iz-

posloval zopeten sprejem tudi temu. Na konvenciji v Jolietu je bil Zakrajšku vstop odklonjen, v Pittsburgu pa je bil že delegat in kandidat za duhovnega vodjo. Kandidaturo za dušnega nadzornika KSKJ. je sprejel proti Zakrajšku tudi Rev. Cverčko, župnik v Indianapolisu, po narodnosti Slovak. Vse je pričakovalo, kako se bo ta boj končal.

Rev. Zakrajšek je dobil 70, Rev. Cverčko pa 108 glasov. Militantnega meniha je porazil skoro nepoznan župnik, in konvencija je bila na jasnem, da KSKJ. ne mara Zakrajškovega vodstva; vzlic temu jo vodi, kajti glavni predsednik Grdina ni nič drugega kakor Kazimirjeva desna roka.

Kopiranje pravil S. N. P. J.

Konvencije KSKJ. se bodo v bodoče vršile vsake štiri leta, kar je eno kopiranje iz pravil SNPJ. Drugo kopiranje je ustanovitev gospodarskega odseka, ki ima približno iste funkcije kakor v SNPJ. Kopirali so tudi več drugih praktičnih stvari, samo načelno izjavo SNPJ. so čisto prezrli. Prihodnja konvencija se vrši v Waukeganu.

Novi glavni odbor stare jednote.

V novi glavni odbor so izvoljeni: za predsednika Anton Grdina, Cleveland, soglasno in "z ogromnim odobravanjem"; John Germ, Pueblo, I. podpredsednik; Mary Champa, Chisholm, Minn., II. podpredsednica; Josip Zalar, gl. tajnik, izvoljen soglasno; S. G. Vertin, pomožni tajnik, ponovno izvoljen soglasno; John Grahek, blagajnik, ponovno izvoljen brez opozicije; Rev. Kazimir Cverčko, duhovni vodja; dr. Jos. Grahek, vrhovni zdravnik. V gl. nadzornem odboru je pet članov, med njimi J. D. Butković, predsednik prošle konvencije HBZ. in predsednik njenega gl. nadzornega odbora. V finančnem odboru so trije in v porotnem pet članov. Za urednika je bil ponovno izvoljen Ivan Zupan. Vseh odbornikov je dvaindvajset, same "svitile zvezde".

KSKJ. je še vedno kar je bila: klerikalna, protidelavska organizacija, pripravljena služiti kapitalistični politiki v vsakem oziru in vsakem slučaju. -Njeno glasilo oglašuje kandidate korupcije, njene konvencije pošiljajo "udanostne" brzojavke visokim političnim uradnikom, zadnja je zahtevala intervencijo v Mehiki za privatno svojino, vzlic temu je v nji precej sloge, ker nesloge mašina ne tolerira. Kadar se pojavijo v taki organizaciji nesoglasja, imajo svoj izvor vselej v "višjih" krogih med aspiranti za vodstvo, kajti od članstva spodaj, ki dela v tovarnah in rudnikih, se zahteva, da redno plačuje, da hodi v cerkev in k izpovedi, da daje za cerkev in da po svetniško slavi svoje glavne odbornike in č. g. duhovnike.

P. C.

NAZNANILO SODRUGOM V GILLESPIE, ILL.

GILLESPIE, ILL. — Članstvu kluba št. 60 JSZ. sporočam, da se bomo na prihodnji mesečni seji dali slikati, kakor je bilo sklenjeno. Seja se vrši v nedeljo 12. septembra dopoldne pri sodrugu P. Yessicku, kakor navadno. Vse člane in članice vabim, da se te seje gotovo udeležijo. Na sporedu bodo tudi volitve članov v odbore JSZ. Referendum je sedaj namreč v teku, in potrebno je, da se udeležijo volitev vsi člani. Poleg teh bomo imeli v razpravi več drugih važnih zadev. Na svidenje drugo nedeljo v septembru.

Peter Kalan, tajnik.

Pregled agitacije za povečanje "Proletarca".

Upravni odbor "Proletarca" je na svoji seji meseca maja zaključil, da "Proletarca" poveča 4 strani tedensko, za pokritje večjih stroškov pa je sklenil zbrati fond \$1,000. V svrhu boljše kooperacije je delo za zbiranje prispevkov v ta fond razdelil na kvotne okraje, 16 po številu. Rezultat te agitacije po okrajih je razviden na drugem mestu v tem listu. Deset okrajev je šlo s prispevki nad kvoto v skupnem znesku \$305.23, šest pa jih je \$173.25 pod kvoto.

Proporčno je okrožje Girard-Warren v Ohiju na najvišji stopnji. Poslalo je \$57 nad kvoto, kar je mnogo, ako se vpošteva dejstvo da sta obe naselbini majhni in da tudi tam niso samo prijatelji "Proletarca". West Virginija se kvote ni dotaknila. Vzrok je, da so vsi naši člani, ki so bili kedaj prej aktivni v W. Va., sedaj v Pennsylvaniji in drugih državah. V. W. Virginiji je triumfirala open shop taktika posebno v premogovnih okrožjih, kjer so bili zaposljeni naši ljudje. Slabe delavske razmere so v veliki meri istotako krive da tudi kansaško okrožje ni doseglo še kvote v fondu za povečanje "Proletarca". A so tudi drugi vzroki, največji med njimi seveda brezbriznost.

Minnesota komaj da je kvoto načela. To je znak, kako majhno je zanimanje v minnesotskih naselbinah za socialističen list; za delo na razrednem polju na železnem okrožju ni nobene resne volje, dasi je tudi tam veliko zabavljanja in kritiziranja, ki pa je večinoma obrnjeno v smer stran od trustov — prav tam kamor trustjani hočejo.

Okrožje Detroit je nekaj malega zadaj, toda bo vsoto najbrž dosegel in jo mogoče presegele, predno bo kampanja zaključena. Isto velja za Sheboygan. Daleč zadaj je Barberton, O., dasi ni dolgo tega, ko je bil še prvi v takih akcijah. Razun Detroita so vsa druga večja mesta (glej omenjeni izkaz) prišla precej nad kvoto, ravno tako tudi naselbina Waukegan-North Chicago, zapadne države, Pennsylvania, vzhodni Ohio, južni Illinois in Indiana. Prispevki, nabrani izven kvotnih okrožij (na banketu ob priliki VI. zbora JSZ., med gl. odborniki SNPJ. ob priliki julijske seje in nekaj manjših vsot) znašajo \$77.77.

Agitatorji na delu.

Naročnin so poslali:

Anton Žagar, na agitaciji v Penni	103
Christina Omahne, na agitaciji v Penni	18
Anton Maslo, Greensboro, Pa.	7
Joseph Volk, Cleveland, O.	7
Mike Glad, Detroit, Mich.	5
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	5
Joseph Lever, Cleveland (Newburgh), O.	4
John R. Sprohar, Cicero, Ill.	3
John Jankovich, Barberton, O.	3
John Kobal, Johnstown, Pa.	2
Frank Ravnikar, Lorain, O.	2
Anton Slobodnik, Crested Butte, Colo.	2
John Krebelj, Cleveland, Ohio	2
Frances Zakovšek, N. Chicago, Ill.	1
Mary Prašnikar, Harwick, Pa.	1
Ernest Bajec, Cleveland, O.	1
Frank Kuhovski, Detroit, Mich.	1
John Kopriva, Raton, New Mex.	1
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	1

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

O BANKETU IN PIKNIKU SOCIALISTIČNE STRANKE V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — Socialistična stranka okraja Cook je priredila v soboto 28. avgusta v Douglas Park avditoriju banket v počast članom eksekutive ameriške soc. stranke, v nedeljo 29. avgusta pa se je vršil piknik okrajne organizacije v parku Riverview.

V soboto je bil dan izredno vroč, prevroč za sedeti v dvorani, zato udeležba na banketu ni bila tolikšna kot bi bila v drugem slučaju. Govorniški program je bil zelo dober. Tudi postrežba je bila boljša kot na prejšnjem banketu okrajne organizacije. Govorili so kongresnik V. L. Berger, James Oneal, urednik "New Leader", Jos. Sharts iz Daytona, O., ki je dejal, da ima stranka na svojih peticijah v Ohiju že nad 23.000 podpisov in bo po dolgem času zopet prišla na glasovnico, in Paul McKenna iz Anglije, član angleške premogarske deputacije, ki je sedaj na agitaciji v Ameriki, da dobi izdatnejšo pomoč za angleške stavkarje. Predsedoval je G. R. Kirkpatrick.

Kakor ni bilo vreme posebno ugodno za banket v soboto, ker je bilo prevroče, tako ni bilo naslednji dan za piknik, ker je kazalo "na dež". Udeležba na našem junijskem pikniku je bila obilna v primeri z ono zadnjo nedeljo. Med tem ko se je newyorškega socialističnega piknika ki se je vršil isti dan udeležilo tisoče ljudi, in milwauškega pred nekaj tedni nad petintrideset tisoč, v Chicagu ne moremo doseči takega števila. Vzrok je, da se agitacijski centum, kar pomeni vodstvo in agitatorje v okrajni organizaciji, ni še dvignil na višino, kot jo je imel predno so se bivši revolucionarji lotili razbijati socialistično organizacijo in njene ustanove v Chicagu. V letih 1919-23 so skoro dovršili svoj posel, a sedaj so sami brez organizacije in njihov dnevnik v Chicagu praktično brez naročnikov.

Sodrug Berger je na banketu čikaškim sodrugom dejal, da kar zmorejo socialisti v Milwaukeeu, bi zmoogli tudi v Chicagu, samo ako se otresejo malodušnosti ter se lote dela z vero v uspeh. — P.

VAŽNOST POLITIČNE ORGANIZACIJE ZA DELAVSTVO.

GILLESPIE, ILL. — Delavske razmere v tem kraju so "srednje", kar znači, da bi bile lahko slabše, in tudi boljše kot so. Nič sigurnosti ni dandanes. Včasih smo imeli industrialne krize, ki so trajale nekaj mesecev ali par let, potem pa je bilo zopet "mnogo dela". Sedaj imamo baje prosperiteto kakor še nikoli, a ljudi je vsepovsod mnogo brez dela. Pravijo, da delajo mašine in da delavcev ni več toliko treba, zato so mnogi doma, ker ni službe. Če se v to resnico poglobimo, vidimo, da tudi bodočnost nič prida ne obeta.

Delavstvo je kolikor toliko zadovoljno s stvarmi kot so, drugače ne bi glasovalo za kandidate, ki jim jih postavijo kapitalisti.

Samo májhen odstotek delavcev je strokovno organiziranih. Neorganizirani premogarji pokazujejo, kako

potrebna bi bila močna unija njim in organiziranim, in isto velja za delavstvo vseh drugih poklicov. Ali sama strokovna organizacija bi nam vseeno ne zadoščevala, tudi če bi bila veliko jačja kakor je današnja A.F.L. Kapitalizem ima politično moč, časopisje, prižnice, radio in druga sredstva, ljudstvo pa tako malo pameti, da sledi kapitalističnim zastopnikom namesto svojim. Od svojih se obrača proč, k bogataškimi sili in tišči vanje. Sodnijske prepovedi, milica, politični uradi in take stvari služijo kompanijam v bojih proti delavstvu. Ali slednje se vzlic tem bridkim izkušnjam brani svoje stranke.

Ako smo za strokovne organizacije, moramo biti tudi za svojo politično stranko. Če smo člani unij in proti delavski politiki, tedaj smo enaki skebom, kajti s svojim političnim skebanjem pomaga brezbrizno delavstvo kapitalističnim interesom, ki se bori proti uniji s svojo politično močjo. Čudno, da ameriško delavstvo tega po vseh dolgih letih izkušenj ni še zapopadlo.

Če se delavstvo ne bo zanimalo za svojo organizacijo ter stranko in delalo zanjo, mora hirati in razpadati. Zato ob tej priliki apeliram na članstvo klubov JSZ., naj tudi ono pomaga, da pride več aktivnosti in življenja v naše vrste. Bodite aktivni in prihajajte redno in vsi na klubove seje. Ne samo sodrugi, ampak tudi sodruginje, kajti ženske izkorišča isti kapitalizem na enak način kakor moške. Delujmo drug z drugim, in posledica bo močnejša J.S.Z. in večja socialistična stranka.

Veliko jih je še, ki niso pri nas. Začnimo z agitacijo vsak v svojem kraju, in če hočemo, bo članstvo raslo, listi bodo imeli več naročnikov, in tudi naš klub na Gillespie bo imel še častnejše mesto v seznamu aktivnosti kakor ga ima sedaj. Končna zmaga je naša, ker je na naši strani gospodarski razvoj. Ne pomeni pa, da bo zmaga naša brez boja in brez prosvetnega dela.

Končno omenim, da bomo imeli prihodnjo nedeljo velik shod in veselico v Elite parku. Pridite tega dne v naš krog, da se pogovorimo drug z drugim in ob enem zabavamo, ter da čujemo dobre govornike.

Peter Kalan.

PRIDITE VSI NA VESELICO IN SHOD V GILLESPIE.

GILLESPIE, ILL. — Klub št. 60 JSZ. priredi v nedeljo 5. septembra popoldne veliko veselico in shod z bogatim sporedom. Govornika bomo imeli dva. Chas. Pogorelec, tajnik JSZ., ki kandidira za kongresnika at large, bo eden, in W. B. Snow, tajnik socialistične stranke države Illinois, drugi. Začetek ob 2 popoldne.

Kje? V Elite parku, pol milje južno od Sawyer-villa ob tlakovani državni cesti št. 4.

Imeli bomo tudi izvrsten orkester. Vseh podrobnosti nisem mogel izvedeti, ker hoče pripravljalni odbor napraviti veselo iznenadenje (surprise). Iz te odborove tajnosti sklepam, da bo res nekaj izrednega.

Priredba je namenjena vsem, kajti čuti socialistične govornike je v poduk delavcem, in želimo, da vsi ki morejo pridejo tega dne na Elite Park. Namenjena je vsem, ki se vesele neprisiljene zabave, vsem, ki so radi v družbi ki je pametna in zabavna. Vabimo da se pri-

redbe udeležbe tudi rojaki iz naselbin Auburn, Nokomis, Virden, Staunton, Livingston itd. Kar se tiče postrežbe, se nič ne bojte, kajti naš odbor bo skrbel da bo vse zadovoljil. — *Peter Kallan*, tajnik kluba.

“TRIJE KRALJI”.

LATROBE, PA. — Socialistični klub št. 178 vpripori v soboto 4. septembra v Slov. domu na Pipetownu, Pa., dramo “Trije kralji”, ki jo je spisal s. Ivan Molek. Igra ima tri dejanja. Njena vsebina nudi žalostno sliko razmer, ki so vladale v povprečni večji slovenski naselbini v Ameriki in končno zmago napredne misli vsaj v nekaterih.

Začetek priredbe bo točno ob 7. zvečer.

Vloge v tej igri imajo sledeče osebe:

Vrečar, salunar — John Fradel.

Roza, njegova žena — Mary Škoda.

Risec, ki pošilja denar v stari kraj ali pa ga ne pošilja — Joe Škoda.

Fani, njegova žena — Rezi Resnik.

Tratičas, župnik ki se briga za posvetne stvari — John Resnik.

Pepe, tovarniški delavec — Frank Truden.

Mili, Vrečarjeva nečakinja — Mary Novak.

Matiček, žrtev, kakršnih je več — Peter Mazon.

Brusipet, trgovec z zlatino — Vincenc Resnik.

Škarjavec, urednik lokalnega lista — John Ban.

Igra “Trije kralji” se vrši v industrialnem mestu z večjo slovensko naselbino v Ameriki.

To bo ena največjih iger, kar ste jih dozdej videli na tem odru. Ugajala bo vsakemu.

Po programu bomo imeli veselico. Vabimo vse v tej okolici da pridejo na predstavo in z udeležbo pokažejo priznanje igralcem, ki so se zavzeli v tem kraju popularizirati slovensko dramatiko. Ker je drama “Trije kralji” socialna igra, bo vsem lahko umljiva, starejši naseljenci pa bodo iz nje videli, kako resničen je njen pomen.

Žal mi je, da smo prišli s podrobnostmi šele v to številko, a za zadnje poročila ni bilo mogoče sestaviti. Računamo vseeno na veliko udeležbo. — *F.*

ZAPISNIK PENNSYLVANSKE KONFERENCE J. S. Z.

Štirinajsta konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. za zapadno Pennsilvanijo se je vršila na Library v nedeljo 1. avgusta 1926. Navzočih je bilo do 40 oseb.

Zborovanje je otvoril konferenčni tajnik John Terčelj. Za predsednika izvoljen John Jereb in Nick Krašna za zapisnikarja.

Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Na dopis iz urada soc. stranke Pennsilvanije se sklone, da bodo naši klubi v Pa. nudili stranki vse mogoče sodelovanje in gmotno podporo, toda pri tem naj stranka vpošteva, da imajo narodnostne skupine svoje posebne stroške za delo med svojim delavstvom in se skupna stranka ne sme preveč zanašati na denarne prispevke od njih, pač pa naj ameriški sodrugi posvete več svojih aktivnosti ameriškem delavstvu.

Pismo s. Zornika, v katerem poroča, da je zadržan po agitacijskih opravkih in se ne more udeležiti konference, se sprejme na znanje.

Poročilo o delu Konference poda tajnik Terčelj. V blaganji je \$35.35. Naglaša, da ker konferenca nima

rednih dohodkov, je navezana na izredne. Apelira na sodruge, da naj to vpoštevajo ter skrbe, da Konferenca ne bo brez sredstev, ker so potrebna, ako hoče uspešno vršiti svoje funkcije. Poročilo sprejeto.

Organizator nima posebnega poročila. S. L. Bric pravi, da se od prošle konference ni dogodilo nič takega da bi bilo važno poročati. O zboru JSZ. bo poročal pozneje.

Česnik iz Canonsburga poroča, da sodrugi delujejo za pojačanje kluba in razširjenje Proletarca. V namen povečanje našega glasila je klub prispeval \$10. Za razširjenje prvomajske številke Proletarca pa so naložili pri klubu poseben assessment 50c na člana. S. Medved iz Pittsburgha poroča, da je tudi njihov klub prispeval za povečanje Proletarca in da sodrugi delujejo kolikor dopuščajo razmere v Pittsburghu za pojačanje našega gibanja. S. Kuna, Library, poroča, da je klub v naselbini radi premočnega nasprotovanja prenehal, zasluga pa gre takozvanim komunistom, ki so vpropastili tudi svoj klub. To je rezultat nesloge in provokatorstva. L. Britz, Lawrence, priporoča sodrugom, da naj se bolj zanimajo v društvah za stvar društev, da ne pridejo pod kontrolo ljudi katerim ni za interese naših podpornih organizacij. Koristilo bo skupni delavski stvari, ako pridobimo več podpornih društev v Izobraževalno akcijo JSZ., in v ta namen naj sodrugi sistematično delujejo. K tej stvari govore sodrugi Peternel, Česnik, Tekavec, Terčelj in drugi. S. Terčelj poroča, da je sodeloval pri ustanovitvi kluba JSZ. v Braddocku, Pa. Ima upanje, da bo novi klub dobro uspeval in da postane za naš pokret aktivna postojanka. Na tej konferenci ni zastopan. Poročali so, ali pa omenili da nimajo posebnih poročil, poleg omenjenih še sodrugi Posega, Semec, Yerant, Langernolec in drugi.

Sodruginja Christina Omahne iz Clintona, Ind., ki je v Penni na agitaciji za “Prosveto”, pravi, da agitira tudi za “Proletarca” in vpraša, ako je znižanje naročnine tudi zanjo v veljavi. Konferenca je namreč za svoje okrožje znižala naročnino na “Proletarca” za \$1 na leto, katerega doplača k vsaki na ta način dobljeni naročnini iz svoje blagajne. S. Omahne omenja, da bi ji bilo morda mogoče po znižati ceni pridobiti kakega naročnika, ki bi ga drugače ne mogla. V tem slučaju želi vedeti, če ji Konferenca doplača razliko. Naglaša, da ne zasleduje svojih interesov in jih nima. Želi pomagati listu. — Predlagano, da sme tudi ona v tem slučaju dati list novemu naročniku po znižani ceni, razliko pa doplača Konferenca.

Tajnik Terčelj je podal razne nasvete in pojasnila o delu. Predlaga, da dá pennsilvanska konferenca oglas v Ameriški družinski koledar, ki ga izdaja “Proletarec”. Sprejeto. Priporoča, da naj bi dali oglase v koledar po možnosti vsi klubi. V oglasih naj navedo kedar zborujejo, prostor zborovanja in podobno. Poroča o shodu, ki ga ima v načrtu klub JSZ. v Canonsburgu. Ta shod bi bil namenjen v prvi vrsti ameriškem delavstvu. Za glavnega govornika bo povabljen James H. Maurer, predsednik Pennsilvanske delavske federacije.

V podporo “Proletarcu” so poleg prejšnjih vsot dali po \$1 še sodrugi Česnik, Nick Krašna in M. Tekavec. Prispevke so izročili konferenčnemu tajniku.

S. Frank Zaitz, urednik “Proletarca”, omenja važnost, ki jo ima taka konferenčna organizacija. In to važnost mora izrabiti. Na sejah mora vladati življenje, in v ta namen je treba vsak tak zbor v naprej organizirati ter ga oglašati v Proletarcu in vseh listih, ki so

več ali manj naklonjeni našemu gibanju. Nič ne bi škodilo, ako bi jo oglašali tudi v angleških socialističnih listih. Govori o bližajoči se stavki, o situaciji v U.M.W. ter o mali vlogi, ki jo igrajo v uniji naši rudarji, dasi so prvi v stavki, prvi v požrtvovalnosti in se zadnji vračajo na delo v slučajih da je bitka izgubljena. S pomočjo te konference imajo naši ljudje priliko da se uveljavijo po vrednosti ki jo imajo za unijo in za pokret. Daje nasvete, kako se lahko pod okriljem te konference skupno s podpornimi društvi v tem delu Pennsylvanije pripravimo za akcije v slučaju da izbruhne prihodnjo pomlad splošna stavka premogarjev, ki je, kakor stoje stvari sedaj, neizbežna.

Priporoča, naj se v bodoče objavi tudi spored konference, agenda, kakor pravijo Amerikanci. Za vsako važno točko naj bi konferenčni odbor delegiral referenta, ki bi pred udeleženci konference podal premišljeno poročilo. Ta način olajša razprave in sklepe. Kadar pridejo na vrsto poročila zastopnikov, naj se jih kliče po številkah klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. Npr., predsednik pokliče: klub št. 69, Hermine. Ako je zastopnik iz Herminija navzoč, bo povedal svoje ime in podal poročilo. Ako ga ni, bo pa zapisnik povedal, da klub ni bil zastopan. Ko bo predsednik gotov z listo klubov, bo prešel na listo društev Izobraževalne akcije. Vsaka seja mora gledati, da se izboljša v sistemu zborovanja. Le tedaj so seje v resnici

živahne, ne pa formalne, kar se med nami na žalost tolikokrat dogaja.

V odbor Konference so izvoljeni: John Terčelj, tajnik; Vinko Peternel, pomožni tajnik; v konferenčni nadzorni in publikacijski odbor, ki si funkcije razdeli med seboj, so izvoljeni: Britz, Česnik, Rupnik, Langerholc in Posega.

Sprejet predlog, da se določitev kraja in datuma za prihodnjo konference prepusti odboru.

S. Louis Britz, ki je na VI. zboru JSZ. zastopal pennsylvansko konferenco, je podal poročilo o važnih sklepih in razpravah na zboru ter omenil, da bo jasnejša slika razvidna iz zapisnika. Priporoča, naj ga vsakdo pazno prečita, kadar izide.

Predsednik J. Jereb naznani, da bomo imeli popoldne shod, na katerem bo govoril s. Frank Zaitz. Potrebno je, da konferenca izvoli predsednika shoda. Izvoljen s. John Terčelj. Predsednik zaključí sejo s pozivom, da se naj vsi udeležimo popoldanskega shoda.

John Jereb, predsednik konference,

John Terčelj, tajnik,

Nick Krašna, zapisnikar.

Ako vam "Proletarec" ugaja, čemu ne bi ugajal tudi drugim? Nagovorite jih, da se nanj naroče. Ako jim je količkaj do čitanja dobrih listov, vam bodo hvaležni za nasvet.

Seznam prispevkov v fond za povečanje "Proletarca" po kvotnih okrajih.

V kampanji za nabiranje prispevkov v fond za povečanje "Proletarca" je upravni odbor določil na posamezna okrožja kvote, in to radi tega, da se je razdelila odgovornost, in da ni padlo preveč bremena na posamezne kraje.

Akcija je bila pravilna. Večina kvotnih okrajev je dosegla, ali pa že preseгла svoje kvote.

Z agitacijo za ta fond smo pričeli meseca maja. Določeno je bilo, da se mora zbrati za kritje povečanih tiskovnih stroškov najmanj tisoč dolarjev, predno povečamo list. Povečan je s to številko.

Stedeči pregled pokazuje, kako so se v tej kampanji odzvali posamezni kvotni okraji:

	Kvota	Nabrano	Nad kvoto	Pod kvoto
Chicago in okolica	\$ 150.00	\$ 234.60	\$ 84.60	\$
Cleveland, O., z okolico	125.00	148.16	23.16	
Barberton, O., z okolico	50.00	2.00		48.00
Girard, O., z okolico	25.00	82.10	57.10	
Milwaukee in West Allis, Wis.	100.00	120.05	20.05	
Pennsylvania	125.00	184.61	59.61	
Vzhodni Ohio	25.00	34.60	9.60	
Detroit, Mich.	100.00	79.50		14.50
Južni Illinois	25.00	40.26	15.26	
Sheboygan, Wis.	50.00	29.95		30.05
Zapadne države	50.00	59.70	9.70	
West Virginija	25.00			25.00
Kansas	50.00	18.50		31.50
Minnesota	25.00	.80		24.20
Indiana	25.00	25.55	.55	
Waukegan, Ill.	50.00	75.60	25.60	
Skupaj	\$1,000.00	\$1,135.98	\$ 305.23	\$ 173.25
Nabrano izven kvote		77.77		
Skupaj		\$1,213.75		

Dasí je 6 okrožij \$173.25 zadaj s kvoto, so ostala nabrala \$305.23 nad kvoto, in minimum je bil dosežen s pomočjo teh. Z akcijo za povečanje "Proletarca" se bo nadaljevalo, prvič da se zasigura trajno povečanje, in drugič, da se list poveča osem strani tedensko, namesto vsaki drugi teden. Za slednje pa je seveda treba več sredstev kot je prej izkazana vsota in tudi več naročnikov. Sodrugi agitatorji, pred vsem je važno, da širite list in temu cilju posvetite svoj glavni del agitacije.

Seznam prispevkov v fond za povečanje "Proletarca".

Kvota za Chicago, Ill. in okolico \$150.

CHICAGO, ILL.: Blaž Novak \$5; Neimenovan \$1. Skupaj \$6. Prejšnji izkaz \$228.60, skupaj \$234.60. Čez kvoto \$84.60.

Kvota za južni Illinois \$25.

SPRINGFIELD, ILL.: Klub št. 47, JSZ. \$10. Prejšnji izkaz \$30.26, skupaj \$40.26. Čez kvoto \$15.26.

Kvota za Detroit, Mich. \$100.

DETROIT, MICH.: Nick Šestanovic \$5; John Lamuth \$1; po 50c: Julia Lamuth in Fr. Zorman. Skupaj \$7. Prejšnji izkaz \$79.50. Še manjka do kvote \$14.50.

Kvota za Indiano \$25.

CLINTON, IND.: Klub št. 41, JSZ. \$10. Prejšnji izkaz \$15.55, skupaj \$25.55. Čez kvoto 55c.

Kvota za zapadne države \$50.

PUEBLO, COLO.: Mary Jamnik \$1; Mike Pogorelec 50c; po 25c: John Klanchar in R. C. Saje. Skupaj \$2.00.

VALLEY HOME, CALIF.: M. Strojani \$1. Skupaj \$3. Prejšnji izkaz \$56.70, skupaj \$59.70. Čez kvoto \$9.70.

Kvota za Pennsylvanijo \$125.

WINDBER, PA.: Tony Stražišar \$2; po \$1: Tony Opeka, Jacob Gerl, Tony Gerl, Jos. Sparmblek, Rud. Urankar; po 50c: Jos. Bevčič, Fr. Kresovič, Jos. Zupan; Neimenovan 30c; Paul Jereb 25c; Martin Baitz 10c. Skupaj \$9.15.

CANONSBURG, PA.: Klub št. 118, JSZ., \$5.

EXPORT, PA.: Joseph Britz \$1. Skupaj \$15.15, prejšnji izkaz \$169.46, skupaj \$184.61. Čez kvoto \$59.61.

Kvota za Sheboygan, Wis. \$50.

SHEBOYGAN, WIS.: Nabrano na pikniku 8. avg. po neimenovanem nabiralcu: Soc. pevski zbor "Naprej" (Milwaukee) \$6; J. Mernhard \$5; J. Rupnik \$2; po \$1: J. Urbančič, L. Rozman, M. Jelenc; J. Drnoš 75c; po 50c: F. Semerle, J. Pirc, M. Urbančič, J. Jančič, M. Romik, J. Rupnik, F. Godec, L. Pregelc, F. Lustik, J. Pirc, J. Benčič; M. Stefančič 35c; po 25c: J. Samsa, L. Čuk, Fr. Nagode, G. Pestotnik, J. Prime, Neimenovan, J. Podržaj, J. Simans, L. Klemenčič, W. Medle, A. Kopal, Neimenovan, J. Mekak, S. Rapas; T. Uničič 15c; po 10c: P. Valentinčič, J. Urbas, J. Zore, R. Marinšek, A. Smrke, F. Košman, J. Cesar. Skupaj \$26.95, prejšnji izkaz \$3, skupaj \$29.95. Manjka še do kvote \$30.05. Skupaj v tem izkazu \$78.10. Zadnji izkaz \$1,135.65, skupaj \$1,213.75.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V BARBERTONU, OHIO.

Seje socialističnega kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani samostojnega društva "Domovina" na Mulberry cesti. Sodrugi, udeležujte se redno sej, ker je vedno kaj zanimivega in važnega na dnevnem redu. Simpatičarje vabimo, da se nam pridružijo in pomagajo pri delu za boljše bodočnost delavskega ljudstva. **TAJNISTVO KLUBA ŠT. 232.**

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

Fotografija sheboyganskega "šuspurflerja".

(Priobčujemo to fotografijo kakor smo jo prejeli, z vsemi njenimi nelepimi potezami. Ni naše pravilo brskati po umazanostih privatnega življenja posameznikov in ne bi priobčili tega dopisa, ako bi se šlo za osebo, ki se "nikamor ne sili". Ker pa se gre za človeka, ki se v svojem klerikalnem glasilu povspenja na najvišjo tribuno in govori z nje kakor da je obdan s svetniško glorio, je fotografija, kakor je grda, na mestu, dasi nam je žal z njo mazati papir.—Ured.)

Mnogo rojakov je želelo, da naj bi se obširnejše odgovorilo na dopis sheboyganskega "šuspurflerja", ki ga je priobčil v "A.S." o zadnji socialistični prireditvi v Sheboyganu.

Nemogoče mu je odgovarjati kakor se odgovarja pametnemu človeku, in nesmiselno bi menda bilo, da se mu sploh odgovarja. Prečitajte pazno njegov spis, pa vam bo jasno, kaj je pravzaprav s tem "žegnanim šuspurflerjem"! Dopis je vendar popolnoma vidni in izvirni dokaz njegove duševne abnormalnosti! Škoda, da je s tem človeškim bitjem tako daleč prišlo — in mi smo zadnji, ki bi mu kaj takega privoščili. Krivda ni naša in tudi odgovornost za njegovo nesrečo naj prevzamejo drugi. Mi ga hočemo danes samo "fotografirati"!

Hudo je, če ima kdo črva v prstu, ki mu razjeda meso in kost. Čeprav neprijetno, vendar postoji še vsaj ta tolažba in od pomoč, da lahko spretni zdravnik kirurg odstrani prst. Drugače je z našim "šuspurflerjem". Ali naj mu glavo odrežejo, če mu črv vrta razum? Vidite, to je nemogoče! Zato imejte žnjim usmiljenje in sožalje, v kolikor ga je mogoče imeti.

Da vas obvarujemo neprijetnega dvoma, vam hočemo kar naravnost navesti nekaj posameznih epizod iz življenja našega "šuspurflerja", da boste lahko popolnoma uverjeni kako neumno bi bilo, če bi preveč odgovarjali direktno njegovi osebi in na njegove surove izbruhe, ki jih povzročajo pokvarjeni živci. V prilog popolnejšega razumevanja čitateljev ugotavljamo, da je v Sheboyganu "šuspurfler" kot tak za nas toliko kot nič! Le iz golega usmiljenja, kot človeka, ga danes uvažujemo samo kot nesrečno žrtev, katero, kakor izgleda, si je nedvomno prisvojila hudobija zato, da ga kaže za svarilo poštenim in pametnim ljudem.

Kakšno spoštovanje in koliko vere ima "blagoslovljeni šuspurfler" sam v tiste svete zakramente, ki so po naukih in po splošnem prepričanju vernih katoličanov najsvetejši, to lahko povemo vsem, ki so dosedaj imeli sheboyganskega "šuspurflerja" za vzor, sledečo resnico dogodbo:

Sredi postnega časa tega leta je bil posvečeni "šuspurfler" pozvan, da prinese "slednjo popotnico" in "sveto olje" na smrt bolni rojakinji na zapadni strani mesta, pobožni ženic, katera je po dolgi in mučni bolezni želela sprejeti poslednji zakrament, kakor velevala dolžnost vsakemu vernemu katoličanu. Do določenega časa je par starih ženic pripravilo vse, kar je po navadi naših vernih mamic potrebno za svečano sprejetje tistega, ki prinese živga Boga in deli najsvetejši zakrament in sveto poslednje olje. Mala, snažna belo pregnjena mizica s Kristusovim razpelom in vse drugo je bilo vestno pripravljeno — samo tistega, ki je nosil Boga in sveto olje, tistega ni bilo od niko-

der! Ženske so težko čakale nad dve ure po določenem času, predno je prikolovratil "šuspurfler", ki tolikokrat piše v katoliškem lističu o norčevanju drugih o zadnjih popotnicah. Mož je bil vidno in močno "natrkan"! Uboga bolnica, žena, neomajana v svetost zakramentov, nam je po tem s solzami v očeh pripovedovala, kako mučna je bila zanjo tista ceremonija; njena onemoglost in tresoča roka močno alkoholiziranega "šuspurflerja" je ovirala, da zadnje tolažbe nista mogla dostojno spraviti pod "njeno streho". Pijani šuspurfler je nevedoma močno gugal posteljo, kar je bolnici povzročalo strašanske bolečine. Najmučnejši trenotek v njenem življenju — tako nam je sirota osebno pravila pa je prišel tedaj, ko je pijani "šuspurfler" moral priznati, da je pozabil "sveto olje". Obljubil je, da ga prinese s sabo pozneje ter naročil naj puste vse tako kakor je bilo pripravljeno. In kaj se je zgodilo? Mož s svetim posljednim oljem ni bilo in ga ni bilo — pozabil je na presenečenja polno ženico in pozabil na "sveto posljednje olje". Videli pa so ga tisto popoldne močno naloženega v nekem salunu na Indiani, kjer je zbiral neotesane šale. Bolna žena pa je čakala v želji, da se ji prinese in podeli sveto olje, a ni ga bilo, kajti "šuspurfler je v pijanosti na obljubo pozabil! Tri dni je ta katoliška ženica in mati gledala na belo pregrnjeno mizico in na njej stoječe "božje razpelo" in sveče. Zamislite si tak prizor ob mrtvaški postelji in pa hudobno prevaro spovednikovo Težki so bili občutki katoliške žene nad prevaro spovednikovo ob njeni smrtni postelji, in sramotno je bilo tako mučenje!

Bolnica se je pozneje ločila od tega sveta — brez poslednjega olja. Tisti, ki smo ji kot prijatelji skušali v njenih poslednjih dneh ublažiti nesramno prevaro njenega duševnega pastirja, smo morali z obžalovanjem nehote zreti v njene oči, zalite s solzami, ki so jih še mogle izprešati ovenele mišiče te, po prepričanju verne katoliške žene. Zdelo se nam je, kakor da tiste solze padajo kot grd madež na črnosuknježa. Sram nas je bilo, sram zato, ker poznamo tistega, ki jih je povzročil!

To smo povedali samo zato, da lahko svet zna, kdo in kaj so tisti "šuspurflerski mazači" v "A. S.", ki ljudem poštenih namenov in dejanj podtikajo laž in krajo! Povemo pa tudi z namenom da svet zve, kako nizkotna, kako brezvestna je v svojem delokrogu in lastnem početju tista glasna pijana "šuspurflerska banda" okoli katoliškega tiska, in kakšna hinavščina in farizejstvo jo prevladuje, kadar piše o "zadnjih popotnicah" in sv. zakramentih!

Še en dokaz, da je v glavi sheboyganskega "šuspurflja" v resnici črv, ki mu je oglodal pamet. Nedolgo nazaj je ta "posvečeni šuspurfelj" kolovratil po milwauških gostilnah pijan kakor klada. Govoril je v njegovi pijanosti reči, ki jih ne moremo povedati v tiskani besedi! Kakor baraba, kateri je dostojnost človeške družbe nepoznana stvar — je razkladal o dobrotah, ki mu jih po njegovi trditvi ponujajo razne ženske pri nas, in te "dobrote" on radevolje uživa. Tisti ki so ga poslušali so dobili vtis, kakor da ta pijani šuspurfelj ne vidi okoli sebe drugega bitja, kakor edino prostituški ženski svet. Če je ta "šuspurflerska" moralna propalost padla tako nizko, da razlaga po tujih naselbinah tisto, kar je njegova moralna propalost sama onečaščala, in če v pijanosti pozabi, kadar pride v sosedno naselbino, tudi na takozvani "spovedni pečat" (spovedno tajnost), potem je zadnji čas, da she-

boyganski ženski svet prime v roke ne samo metlo, temveč da vzame v roke tudi vile, ter enkrat temeljito skida ves tisti "šuspurflerski gnoj", ki je razširil svoj smrad že tudi po sosednih naselbinah.

Nekdo ki ga dobro pozna je naslikal "šuspurflerja" takole: Marsikateri se ga včasih naleze. Malokateri pa tako, da bi se zibal ves smrkav okoli, in da bi ga vedno drugi morali opominjati naj si zapne gumbce na mokrih hlačah.

Vidite, taka je ta fotografija sheboyganskega "šuspurflerja"! Žalostno izgleda! Grda je skozinskoz! In ljudje takega karakterja naj izrekajo svojo sodbo po katoliškem tisku nad drugimi poštenimi ljudmi?

Kako sodijo nekateri naši rojaki v domači naselbini o "šuspurflerju" nam je prav lepo karakteriziral pred dnevi neki verni mož, ki je najmanje desetkratni boter in ki je res žrtvoval že premnogi desetak. Rekel nam je takole, in nič ga ni bilo sram povedati: — vsak cirkus ima svojega 'pajaceta' da uganja neumnosti. Mi Sheboygančanje imamo pa šuspurflerja! Jaz mu ne zamerim če je neumen, še rad ga vidim tudi če moram zato plačati, — tako je rekel. Kakor ta prijatelj, tako živi tudi marsikdo drugi v zmoti, sicer bi ta žalostni "šuspurfler" ne imel obstanka v sheboyganski fari.

Vse drugače gledajo to sramoto inteligentnejši rojaki in rojakinje v njihovih pristno katoliških krogih! Dobro poznajo tega "šuspurflerja", da se njemu prav rado hipno prigodi nekaj izrednega, kar je največkrat slično živčni podivjanosti! Ob priliki večjega katoliškega shoda so bili klerikalni prvaki v veliki bojazni, da bo blagoslovljeni "šuspurfler" že takrat podivjal. Poskušali so zadnja sredstva za odpomoč! Takratni predsednik katoliškega društva in sedajna podpredsednica katoliške jednote sta šla k njemu in mu kakor otroku dajala svarilo, naj se dostojno, to je, človeško obnaša, da ga ne bo "pokidal". Zakaj sta intervenirala? Zato, ker sta že takrat vedela, kar mi danes vidimo, namreč, da je sheboyganski "šuspurfler" zmešan človek, da je hudobno neumen!

Vse to vam povemo, da boste vedeli s kom imate lahko posla. Svetujemo, da se ne ozirate na njegove izbruhe. Komur se ljubi se lahko prepira z njim, ali potrebno to ni. Mnenja smo, da se ne izplača! Norce zdraviti s časopisjem je neplodno delo. *Poročevalec.*

POPRAVEK K POROČILU O COLLINWOODSKI SLAVNOSTI.

V "Proletarcu" z dne 19. avgusta je bilo priobčeno poročilo o slavnosti polaganja vogelnega kamna Slovenskega delavskega doma v Collinwoodu. Na sedmi strani v drugi koloni spodaj se govori o "pokojnem" sodrugu Plešču. Namesto "pokojnega" se bi moralo glasiti "divšega", kajti rojak Plešec je živ in zdrav, zato na njegov naslov še dolgo ne bo treba pošiljati vencev. Toliko v pojasnilo o pomoti, da rojaka Plešča v listu zopet obudimo k življenju, ker drugače je živ kakor vedno.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Sotrudnike in tajnike ter druge ki pošiljajo dopise in naznanila prosimo, da naj ne odlašajo do zadnjega dne, ako hočejo, da je stvar priobčena v tisti številki lista kateri je namenjena. Pondeljek je zadnji dan za vse tako gradivo. Če ga dobimo pozneje, je priobčeno šele naslednji teden — ako ni prepozno. Prosimo, vpošteвайте to.

VŠČIPCI.

VSE SE ZBADA V TREZNOSTI.

Zadnjič sem zašel v družbo treznih, ki so se kregali, in nato začeli piti jeruš ter se še bolj kregali. Rekli so, da se kranjski listi samo lasajo med seboj. Ko se je družba treznih opila, se je pričelo poljubljanje in objemanje. Spoznal sem, da je med nami zato toliko špetira, ker smo pretrezen narod. — S.

KDO BO ODKRIL MINNESOTO?

Za povečanje "Proletarca" Minnesota ni prav nič navdušena, ako so izkazi prispevkov kakšno merilo. Malo so nam naložili, pa še tistega ni. Kam je izginila slovenska dežela na železnem okrožju? Ali je to rezultat dela J.N.Z., ali pa volilnih nesoglasij v naselbinah od Dulutha do Ely? — *Viko Viković.*

ŽE DOLGO NE.

Že dolgo nisem videl toliko duhovnikov skupaj kakor na konvenciji KSKJ. Noter me niso pustili. Tedaj se mi je posvetilo, da so duhovniki za svobodo samo v SNPJ. — *Pittsburška Cekarca.*

\$28.20 PROTI KORUPCIJI.

Društva SNPJ. so zbrala dosedaj \$28.20 na apel "Radnika" in "D.S.", ki sta zajokala, da se je "pritlikavec" drznil iti na sodišče in naročil, da naj se povabi "D.S." dokazati, da je pritlikavec kradel. Dotična društva nočejo da bi "D.S." dokazala korupcijo v SNPJ. Pa je res čudno. — *P.P.*

PROČ Z DVOREZNOSTJO!

Gledal sem jih na Butlerju v Pittsburghu. Vsi veljaki so rekli: KSKJ. napreduje, ker je odpravila neodločnost. Bodimo samo eno. Zahtevajo od vseh članov, da so klerikalci, da vstajajo kadar pride gl. predsednik ali duhovnik v njihovo sredo, in da izroče duhovnemu vodju v velikonočnem času pristen spovedni listek. Pri njih moraš biti član KSKJ. in klerikalec. V SNPJ. smeš biti klerikalec, svobodomislec, naprednjak, narodnjak, vse in nič, samo socialist ne smeš biti. — *Pittsburška cekarca.*

ANTON GRDINA.

Anton Grdina se je povrnil s konvencije svoje jednote v Cleveland v pozi soglasno in z ogromnim odobravanjem izvoljenega predsednika. Dala mu je \$1,500 nagrade, kar ni slaba nagrada. "On jo je vreden," je rekel njegov tukajšnji zagovornik. "Nobena slovenska jednota nima tako sposobnega predsednika kakor naša. On je ustvaril življenje KSKJ. Kaj boste vi s svojimi ničlami!" Poslušal sem in se sesedel. — *Pik.*

IŠČEMO FANTA OD FARE:

Nekoč smo imeli v Clevelandu fante od fare lepo uniformiraně, ki so se v društvu Žalostne Matere Božje in v drugih društvah javno postavljali, na ulicah pa so paradirali v uniformah. Ostal je samo še en "fant od fare" Žalostne Matere Božje, ki se skriva v smetišnici "Glasa Svobode". Zatekel se je tam kamor spada. — *Pik.*

ŽUPNIKU ČERNETU IN DRUGIM.

Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Resnično vam povem, da se župnik Černe ravna natačno po tem reku. Boste že zvedeli zakaj. — *Sheboygan.*

VOLIMO NARODNEGA NARODNJAKA!

Napredna organizacija Sinov Skažene Proti Združitve voli podpredsednika. Ker so sinovi napredni in zavedni, jih je kandidiralo kar tri ducate. Ducati kandidatov so zdaj zoženi in v zoženih volitvah sta kandidata, za katera je volilo največ sinov. Sinovi bodo v zoženih volitvah volili kandidata, ki je prvič dobil največ glasov. On se namreč zaveda narodnega običaja, da pošlje galonček, naj zanj agitira na seji. Visoko drži

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".
List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba
za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DOMAČO ZABAVO

priredi

John Steržinar

v nedeljo 5. septembra 1926

na svojem novem prostoru v Pallos.

Na to zabavo vabim vse prijatelje in znance. Pekli bomo par mladih prešičkov in prigrizek bo prost za vse.

Vzemite jolietško karo in izstopite na RED GATE postajališču, pa ste na mojem prostoru. Tisti, ki se boste vozili z avti, se peljite še dve milji naprej od mojega starega prostora v Willow Springsu, pa boste na pravem mestu.

Za obilni poset se priporoča

JOHN STERŽINAR,
R. F. D. 1, Lemont, Ill.

prapor Proti Združitve. Najvišje ga pa povzdiguje skrb za otroke. On ne zavaruje svojih malih v slovenskih organizacijah, ker ne veruje v mladinske oddelke. Pri Sinovih Skažene Proti Združitve jih bo zavaroval, ko bo pri njih dobil večje ugodnosti kakor pri "inšurencu".

Subi in mokri.

Devet suhih, devetdeset mokrih, raca na sinfandeli. Društvo šteje devetindevetdeset članov, ki so vsi mokri, samo to pot je bilo devet suhih vmes. Če so mokri, pridejo gotovo vsi na sejo; ako so suhi, se pa na seji ali po seji zmočijo. To pot se jih devet ni zmočilo, zato so dali devet suhih glasov. Kandidat bi moral še te zmočiti, pa bi dobil vseh devetindevetdeset.

Pet in pet je petindvajset.

Društvo šteje devetindevetdeset članov. Vsi imajo pravico glasovati, če so suhi ali namočeni. Mokri se eventuelno smejo tudi zmotiti, drugače ima to pravico števec. Na sejo izmed devetindevetdesetih pride devet krat pet članov, šestkrat devet jih ostane doma in tudi glasovnic ne dobijo. Glasujejo pa vendar vsi pravilno, ker se eventuelno vsak moker sme zmotiti. Ko so volitve končane, števec našteje akurāt devetdeset mokrih in devet suhih. *Sin Skažene Proti Združitve.*

PRIREDBE SOCIALISTIČNIH ORGANIZACIJ.

LATROBE, PA. — Klub št. 178 JSZ. vprizori v soboto 4. septembra dramo "Trije kralji", spisal Ivan Molek.

GILLESPIE, ILL. — Shod kluba št. 60 JSZ. v nedeljo 5. septembra ob 2. popoldne v Elite parku. Po shodu veselica. Govorila bosta C. Pogorelec in W. R. Snoro.

CLEVELAND, O. — Dramski odsek kluba št. 27 vprizori dramo "Hlapec Jernej in njegova pravica", dramatizirano po Ivan Cankarjevem delu istega imena. Druga naznanila o tej predstavi na našem odru v kratkem.

CHICAGO, ILL. — Dramski odsek kluba št. 1 JSZ. bo imel dramske predstave na sledeče dneve: V nedeljo dne 24. oktobra; v nedeljo dne 5. decembra koncert klubovega pevskega zbora "Sava"; dne 31. decembra Silvestrova zabava.

MILWAUKEE, WIS. — Koncert v nedeljo dne 12. decembra, ki ga priredi soc. pevski zbor "Naprej" (slavnost petnajstletnice "Napreja"). Sodelovali bodo klubi JSZ. in dramski odsek kluba št. 1.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoče datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali američanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom pri nabavi drv, premoga, koksa in peska.

1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za na imenitnem prostoru ležečo lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe, največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer; v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne; v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

Lučni efekti na velikih teaterskih odrih.

Kino gledališča, kakršne grade v mestih sedaj, imajo vsa velike odre, opremljeni z vsemi mogočimi pripomočki za proizvodnjo "efektov". Sama filmska igra ne bi bila privlačna, tudi če bi bila spremljana z godbo. Ali če je gledališče ogromno, tedaj more s svojimi oderskimi efekti pritegniti publiko, kar pomeni manj gledališč in tista prostornejša. Ko je film končan, pride na spored nekaj govorečih, plesalskih in pogočih "točk". Kulise so izborne, ali glavni efekt napravijo luči. Oblaki drve v ozadju, morje valovi, strele švigajo (ako tako zahteva prizor), orkester grmi da je kaj, in to deluje na ljudi kakor magnet. Tako se kino gledališča polnijo dan za dnem v dobrih in slabih časih. Narejena so za ljudstvo in skušajo ugajati ljudstvu na svoj poseben način.

V čikaški McVicker Theatre pride prihodnji ponedeljek film "The Midnight Sun", ki vključuje razkošne baletne prizore. Ralph Williams nadaljuje z orkestralnimi scenami, kakor jih je uvedel Paul Ash, kateri je privlačnost za Oriental Theatre. Na platno pride film "You'd Be Surprised", vse prirejeno za smeh in solze.

"Tin Gods" je filmirana igra, ki pride v ponedeljek v Chicago Theatre; povzeta je po oderski igri. V Roosevelt Theatre predstavljajo že drugi teden film "Mare Nostrum", v katerem nastopa mnogo evropskih filmskih igralcev skupno z ameriškimi.

JE BOLJŠI KOT KATERIKOLI VODOLOM.

Ni ga nasipa, pomola in vodoloma za protektiranje pristanov pred silo valov, ki bi jih protektirali bolje kot protektira Trinerjevo grenko vino ves organizem proti žlednim nepravilnostim. Bile to neprebava, slab tek, zapeka, plini, glavobol, megrim in insomnija, Trinerjevo grenko vino vas osvobodi

teh težav. Glorijozno, cvetoče zdravje, najdražja stvar ki jo človek more imeti na tem svetu, je zavarovano s Trinerjevim grenkim vinom. "Vaše zdravilo priporočam vsem svojim prijateljem, je popolno," nam piše Mr. G. Yanez, Thornton, Tex. v svojem pismu 14. julija. (1 steklenica \$1.25, dalj na jugu in zapadu nekoliko več). — Poskusite tudi Trinerjev liniment, ki nudi hitro odpomoč v slučajih revmatizma, lumbago in neuralgije; nadalje Trinerjev Healing Salve za kožne neredne, praske, rane, opekline in mrčesne vpike. Če teh zdravil ne dobite pri domačem lekarnarju ali trgovcu, pišite naravnost na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

ALI VPRAŠATE ZA SIGURNOST VAŠEGA DENARJA

tedaj kupite hipotečne (mortgage) bonde, ki jih vam nudi ta v obče priznana bančna trdnjava ameriških Slovanov. Ti bondi so zaščiteni z dobro cenjenimi in varnimi nepremičninami v najboljših delih mesta

Vložite vaš denar v to veliko in varno banko.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Imovina \$19,000,000.